

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2006

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма

Београд, 2007

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2006

(Приредио Ђорђе Оташевић)

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Милан Бештић
<i>Технички уредник</i>	Горан Оташевић
<i>Коректура</i>	Љиљана Оташевић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Скрипта Интернационал”, Београд
<i>ISBN</i>	978-86-84023-66-9

Београд, 2007.

almabg@sezampro.yu

www.alma.co.yu

ПРЕДГОВОР

У књизи се налазе 154 најбоља остварења пристигла на конкурс за кратку причу до тридесет редова (1800 знакова). Учесници су могли да пошаљу до три необјављене приче. Није било никаквих жанровских или тематских ограничења. Приређивач се трудио да његов књижевни укус и блиске му поетике не буду пресудни при одабиру прича, па је то један од узрока тематске, жанровске и поетичке разноврсности ове књиге.

Највећи број писаца је из Србије и Републике Српске, много мање из Црне Горе и Хрватске. Три аутора живе у Канади, два у Словенији, а по један у Енглеској, Италији, Немачкој, Норвешкој, Пољској и Холандији.

ШТА ЛИ ТО СНИВА?

Он стоји. Полако седа поред ње на кревет. Гледа је како спава. И сања. О њему. У сну га види како стоји поред кревета, полако седа поред ње, гледа је. Сања како је милује по образу, љуби по лицу. Открива је. Прелази дланом преко њених груди. Љуби је по раменима, по леђима, по стомаку, а онда главом склизне наниже. Она му скида кошуљу. Отвара се да га прими. Спојени, задовољни, задовољени. Он с осмехом затвара очи. И усни. Она га гледа како спава. И сања. О њој, дабоме. У сну је види поред себе, са шољом кафе у руци. Прича јој о свом сну, необичном, готово чудном. Њему се чини – чак и немогућем. У том сну њих двоје седе, пију кафу и разговарају. Ту, свакако, нема ништа чудно, али то је тек почетак сна у којем му, даље, она прича како га је сањала пре него што га је упознала. Зна га, а још не познаје. Он њој казује о свом сну у којем прелази дланом преко њених груди. Љуби је по раменима, по леђима, по стомаку, а онда главом склизне наниже. Она му скида кошуљу. Отвара се да га прими. Спојени, задовољни, задовољени. Он с осмехом затвара очи. И усни како њих двоје седе и пију ка-

фу. Жели да је додирне, чини му се да од тога ни-
чега природнијег нема. Ипак устукне. Зна да је то
био сан који јој није испричао. Како онда она да
зна шта је међу њима било! Збуњени, с рукама уз
тело, излазе на улицу. У парку седну на клупу.
Сунце на лицима, близина блиског тела. А руке
далеко. Ћуте, ћуте, па заспу. И сањају. Он сања
њу, она њега. Она полако, попут дима, исклизне
увис из његовог сна. Он се извија из њеног. Про-
зрачни, ваздушасте, лебде над парком. Додирују
се, обмотавају, увијају. Он је дотиче, љуби, она се
отвара да га прими. Срећни, задовољни, задово-
љени. И заспу. Лебде над крошњама, сањају. Он
сања њу како лежи на кревету. Гледа је како спава.
Изненада, дуну ветар. Два магличаста тела одле-
ћу високо. Сањају. Она се задовољно у сну сме-
шка. Шта ли то снива?

САМОУБИСТВО

Седео је у соби и посматрао своје беживотно тело из кога се точила густа, лепљива крв. Учинио му се да чује дозивање споља. Одговор се није зачуо из запечаћених устију. Поново је погледао своје избледело тело.... Није издржао, закорачио је у њега и груди су се поново покренуле.

Ни овај пут није имао храбрости. Не довољно.

ТУЖНА СУДБИНА

Притиснуо је мало црвено дугме и ништа се није догодило. Нити један звук. Ни дрхтај. Још једном... Опет ништа. Почео је бесно да удара по контролној табли... Ништа.

Клонуо је тужан, у својој немоћи.

Неколико десетина метара изнад њега, на површини земље, десетине гигантских печурки ницале су планетом и прождирале све.

Црвено дугме је и даље мирно стајало надокхват његове шаке и у просторији је било тихо. Ни

најмањег знака његове моћи у којем би могао уживати. Није тако замишљао овај дан.

Једна суза упила се у рукав прескупе кошуље.

ЛЕТЊА НЕСРЕЋА
(ПОВРАТАК)

Дан је посебно топао и ја сам усамљени шетач у подне. Поред пута тишина, приземне терасе вреле и пусте. Изненада угледам две пластичне столице. На једној седи витка, млада жена, а на њој пар плавих чизама и зелени оковратник од вештачког крзна. Једна жута торба виси лако са њеног палца. Ништа се није уклапало, а и била је сасвим неприкладно одевена за то годишње доба. На суседној столици пар зелених листова и травки пригњечених каменчићем. Наспрам младе даме видим још две жене, сличне телесне грађе; леже непомично поред обореног стола, на леђима. Једна од њих је сасвим нага. Све три показују зубе, косе су им дуге и уредно почешљане. Страшно. Шта ли им се догодило? Трудим се да нико не примети моје присуство, а опет, као да застајкујем и чекам да се још неко појави. Лето је, ретке крошње дрвећа са обе стране асфалтног пута се додирују, шуште и праве угодан, прошаран хлад. Могла бих још ту да одстојим, никуда заправо не журим, јер приказ ме страствено привлачи и враћа у детињство. Чујем изненада вриску и не-

познате гласове. Одлучујем да их сачекам. Две девојчице потом, задихано, као да се утркују, седају по каменим клупама испред бетонских зграда и терају ме са места несреће својим постиђеним погледима и ћутањем. Знале су да сад знам да су оне криве за ту незгоду и почеше уредно да слажу пообаране ствари. На брзину обукоше и трећу плавушу и наставише разговор као да се ништа није догодило. Ја сам тад већ далеко, чујем само инсекте и шкрипу својих јапанки док се одвајају од стопала и вуку по врелом асфалту. Мислим на крај лета. И то је све што знам. Испред мене травњак испресецањем утабаном стазом води ме ка згради мојих родитеља у којој одавно више не станујем. Одједном се присетих. Шта ли се догодило мојим барбикама?

У МРЕЖИ

Дан. У соби је била сасвим сама кад се над њеном главом појавио огроман црни паук. Клизио је по плафону и спуштао до душека на ком је лежала.

Ноћ. Његово крупно тело ју је притискало и клизило по пругастом душеку.

Дан. Спустио се до њеног тела. На кратко је осетила гађење и страх при помисли да јој се то непознато створење, прекривено црним длакама, не завуче под одећу.

Ноћ. Додиривао јој је кожу, клизио до груди.

Дан. Душек под њеним телом се гужвао.

Ноћ. Звездице од најобичније пластике, приљубљене уз плафон, невешто су имитирале праве васионске честице и појачавале њен страх од свитања и пролазности.

Дан. Осећала је благу укоченост мишића; знала је, предуго је лежала. Седећи на душеку, освртала се око себе и поново спазила мало, црно створење. Онако длакав и чудесан чинио се као какво отпало парче вунице...

Ноћ. И даље јој се припијало уз то тело. Пуштала га је у своју утробу.

Дан. Осврнула се око себе, не устајући. На вратима купатила угледала је огромну црну мрежу која се спуштала све до самога пода. Паукова мрежа, помисли. Како то само раније није приметила? Требало би је усисати.

Ноћ. Лежали су заједно. Мислила је на клупко које се одмотавало, на његову заводљиву мрежу којој није било краја, кроз читаву ноћ...

Дан. Зевнула је и најзад се усправила. У соби је била сасвим сама, баш као и свакога дана. Броја-

ла је покрете своје јутарње гимнастике. Затим је легла на леђа. У себи је бројала покрете паука све до петнаест. А онда би с олакшањем спустила своје стопало у црним, вуненим чарапама, и наставила вежбе са обе ноге. Гле, та два стопала су заиста личила на два црна инсекта – као парчад вунице, као сећање на плетени прекривач из неке друге собе, неке друге ноћи... Увлачећи мајицу у хулахопке протегла се до купатила, затворивши за собом врата. И тада чу крцкање; некаква крхка структура се распадала, ломила. Мрежа, помисли престрашено. Светло у купатилу изненада поче да трепће и вешто расплете мрежу њених мисли. Пропињући се на вунене прсте од паука угледала је на вратима само један стари чаршав. Сушио се ту већ данима, заборављен и изгужвањ, а по њему су се, налик на путеве неког паука, извијале линије неисправног детердента... Под поправљеном сијалицом, затворена у малом простору, она изненада осети стрмоглављену тугу помисливши да више не зна да ли је тамо напољу дан или ноћ...

BIG BANG

Одједном из дубине његовог бића поче да избија некакав посебан осећај. Није подсећао ни на шта до тада познато, нити је било нечега са чиме би се могао упоредити, али је био благо пријатан, и на почетку, треба запазити, мали – тек као тачка. Чудан осет се није задржавао ни на једном подеоку скале – био је немиран и упоран талас, који јача и шири се, што је у повратној спрези тела изазивало све брже дрхтаје и трзаје руку. Изгледао је сам себи чудан, потпуно у власти непознате силе која га је обузела. Личио је на оболелог од Паркинсонове болести, повијен и у спазмичним трзајима.

Пријатна утрнулост са дна се појачавала, као бура преплављивала његов стомак и почела се гранати ка грудима, да би довршила своје пипке негде у ерогеним зонама његових сиса.

Аларми су почели да пиште, очи су се закуцале иза горњих капака, цео организам био је побуђен, чинило се, сваки атом. Стекао се утисак да се негде нешто морало расути, негде нешто искипети, нови свемир родити. BIG BANG!

Осетио је влажну руку. Трзаји су одједном престали, а трнци из груди почели да се гасе, као пуцкетање електрона с тек искљученог екрана.

„Значи, тако изгледа свршити“, мислио је четрнаестогодишњи Добривоје Антоновић, који се први пут поиграо својом алатком, и задовољан новим открићем, које ће постати нераздвојни састојак његовог живота, још једном понови цео процес, те оде да игра фудбал.

ПИСМО

Да не дужим,

Више бих волела да ово могу лично да ти кажем, али можда одем док се ти не вратиш... а можда се ти нећеш ни вратити...

Елем, сећам се кад смо са Радосним Патуљком брали плодове с греха и од њих правила сокове за зиму. Нисам могла ни да претпоставим колико ће дуго трајати и зима и зимница. Најзад су се залихе истрошиле, и ја сам сад на режиму ниско калоричних мисли. Теби то исто препоручујем јер, како ствари стоје, све што је на уму одавно је на друму и прилично је разгажено... ко ће да разуме да смо ми имали специјалну тајну азбуку којом смо преносили значења и радили са њима шта смо хтели.

Од скоро ми мишићи реагују на Неодољивог Учитеља Животних Вештина. Он без питања улази кроз прозор и оставља своје звезде да буду самном. Мислим да су оне мени намењене, али је он мало стидљив па све пакује у неке чудне папире. Он је стваран, али звезде нису. Оне су од модерних кристала. Стаклићи ко стаклићи. Чуо је да си ми ти скидао оригинал звезде, па није хтео

да заостаје. Ипак, није имао времена да иде баш до неба. Знаш, пуно ради.

Недостајеш ми. Зато ти и пишем. Можда не бих волела ни да се вратиш ни да те видим (можда!), али ми је жао што си отишао тако далеко и што си се тек тамо зауставио бежећи од свог дупета.

Заправо, желим само да имаш парче мог рукописа који можда нећу моћи још дуго да одржавам.

Зи

П.С.

Луцифер ми је дао твоју адресу. Он је досадан и прави се зао. Код њега волонтирам од скоро.

ГОДИНА

Календар на зиду у дневној соби (овогодишњи) бирајући унијела сам у стан дио себе који ћу тек да постанем. Схватам да не бих жељела суморну слику надолazeћег новембра са смрзнутим коњем. Вољела бих силно, али неће ићи, јунску плаву обалу и кеј из јула. Прољетне боје и звукове, јануарски зимски букет што мами на планину. Много, много мира и воћа.

Виси на зиду ненаписана прича за следећу годину.

ИГРА ЖМУРКЕ

Као деца играли смо се жмурке. Изаберемо ћошак куће или неко дрво где ћемо жмурити и онога ко ће да жмури. Тај стане покрај таквог места; склопи очи рукама и броји до сто. За то време ми се раштркамо, посакривамо.

Пошто одброји до краја, онај стане да нас тражи. Кога примети, ослови га именом и опљуне. Пљуцне на дрво или ћошак. Онда га овај одмени.

Дешавало се да, као најмлађи, најчешће жмурим. Било зато што сам био дебељушкаст, па ме друга деца претрче, или што су били старији и безобразнији. Биће да је једно и друго.

У то време моја мајка Круна је помагала при сахранама у припремању покојника. Ако га је срце издало, очи нису; остајале су отворене. Често сам гледао како мајка прелази руком преко лица покојника спуштајући капке на очи.

Моји вршњаци су тада скупљали значке, салвете и привеске. Имао сам и ја хоби: почео сам себи да склапам очи. Вежбао сам да склапам капке рукама.

Деца са променом панталона мењају интересовања. Тако је било са нама. Моји другари јурили су за лоптом и задиркивали девојке. Само сам ја остао исти – нисам се могао одупрети. Наставио сам да се играм жмурке са замишљеном смрћу.

Бојао сам се да ме другови не одбаце, презру. Одлазио сам на скровита места и тамо склапао капке. Када дође време смрти, сам ћу себи да склопим очи. Осетићу да она долази, предухитрићу је и дочекати затворених капака. И данас то чиним.

Сутра палим седамдесет свећица. Само ће магаре гледати док не згасне и последња, а онда ће се, по обичају, окренути од мене и наставити да стриже ушима.

Магаре га гледа својим сјајним црним очима: „Смрт ће мога господара Максима још једном заобићи. Толике се године спрема за њу и њен долазак. Не зна он да смрт не воли припреме.“

Рајна Безовић

ШЕСТИ СПРАТ

До шестог спрата стигле гране багрема и
цвркут врабаца, а ја морам лифтом.

ТОРТЕ И НЕКИ ДРУГИ ПРОБЛЕМИ

А онда дође дан кад се готово не исплати наставити! Све се чинило тако исправно: свјетла су била уташена и свијеће су горјеле на дивовској торти са шлагом. Још само једно пухање поставило би јој трешњу на врх. Но тријумф тренутка пао је у воду тим једним непажљивим, крајње неодговорним пухањем – остају упропаштена торта и тепих с мрљом. Несретни гости одлазе из стана разочарани.

Не говорим заиста о рођенданској прослави, наиме.

РУКУЈЕМО СЕ

На градским фасадама у центру још један осмех, лепши пол доживљаја. Рукујемо се док падају звезде, запаљене магличасте искре. Одлазимо потом као на фотографији, ка својим информацијама. Уважени смо у књигама попут неучтивих текстова. Магично крзно међу прстима – распукли пулсирајући додир.

Рукујемо се као саучесници у злочину. Размењујемо фини песак из наших пустиња. Гледамо нага тела набреквих мишића. И даље смо и топли међу пегавим оклопима. Пре кише гледамо у празно.

ЗВАЛА СЕ ЈЕДНОСТАВНО ЛИ

Звала се Ли. Баба јој је била Немица. Тако ми је бар причала (Баба јој је била честа тема разговора). Ли је имала крупне очи и топлу кожу. Била је или сама или са псом. Гледао бих је унезверено, одсутно, док је говорила опширно о својим прецима.

Тада одлутам до подивљалих река, на обале које избацују утопљенике. На челу једног утопљеника је истетовирана птица.

Још чујем крик. Нисам је пољубио. Ли је отишла у сан.

ТАМО ЈАБУКЕ НЕ РАСТУ

Сиромах сам. Имам мало новца, а волим јабуке.

Купим једну, поједем је за трен. Купим другу и већ нешта, трећу само желим.

Немам више новца.

Преселим се на тринаести спрат небодера. Отворим прозор, доле процветало дрво, помислих, јабука! Осетих мирис липе, а ја пијем само виски.

Дође јесен, одем у село, гледам воћаре и њушим јабуке. Украдем једну, поједем. Како је добра! А једна је као ништа. Под дрветом гледам кошаре. Напуним једну и друго, па их понесем кући. За мном дојурише полицијска кола са сиреном, зграби ме бркоња и гурну у замрежени део. Угураше ме у затвор, да су ми макар дозволили да узмем кошаре са јабукама, био бих сретан.

Сада знам да у затвору нема јабука.

ДЕМОКРАТИЈА

Познати људи у историји су написали да су жене осуђене да владају мушкарцима. У томе су најуспешније онда када су мушкарци убеђени да су њихови власници – господари ситуације.

Слично је и са демократијом, људи мисле да она дозвољава, да у њој и са њом раде све што смеју и не смеју – што им падне на памет... а она, сакривена иза безброј закона, прописа и кодекса, бонтона... све себи подређује и влада... по оној: Сви за једном – једна кроји судбину свима!

ЧЕКАЊЕ

Била је недеља, касно послеподне.

„Колико дуго већ стојимо овде?“ – Осетили су траву како расте под њиховим стопалима.

Благи поветарац играо се њиховом косом.

Сунце је пекло њихова чела. Капљице зноја остављале су влажан траг у борама.

„НАШЕ НОГЕ СУ КОРЕЊЕ А ОЧИ СТРЕ-
МЕ КА НЕБУ“

Њихова тела су постала трула, мека и влажна, а из удова њихових расле су печурке.

Полако се спуштала ноћ.

ХЕРОЈИ

Прво су се на хоризонту појавиле две тачкице, које су константном прогресијом постајале све веће и веће. Након извесног времена већ су се видели обриси два коњаника како галопом прилазе селу. Њихови оклопи су блештали на сунцу. За оне оштрог вида или јако добро погођене диоптрије, постало је сасвим јасно да лева прилика (гледано из правца села) има нешто бујнију косу и браду са видљивим чуперцима. Оба човека јахала су поносно, уздигнуте главе, погледа малко

слуђеног (што је сасвим нормално после исцрпљујуће борбе против гомиле црвенокосих патуљака, два трола и једне вееелике аждаје). Други трагови борбе су такође постали уочљиви: кржаве мрље на чизмама, оклопу и оружју, а за оне мало пажљивије и комадић прста једног патуљка који је немарно висио на седлу десног коњаника. Приближавали су се селу, и пре уласка једном су разменили погледе од највеће важности.

Ујахали су победоносно. Кад су стигли до главног сеоског трга схватили су да нешто недостаје. Нико није изашао да их дочека. Није било ни најмањег детета да запљешће својим најмањим маленим ручицама овом величанственом призору. Два ратника зауставише коње. Прошао је минут, па пет, десет, цео сат. Један пас је дотрчао и обележио своју територију на месту где су стајали, питајући се у себи кад су пре два оволика дрвета израсла на сред главног сеоског трга. Онда је и пас отишао. Погледали су око себе, поглед им паде на велики плакат окачен на вратима кафане: *ДАНАС У СУСЕДНОМ СЕЛУ ПРАТИТЕ ВЕЛИКИ ДЕРБИ!!! УЖИВАЈТЕ У 90 МИНУТА ВРХУНСКОГ ФУДБАЛА! пренос преко видео бима на главном сеоском тргу.*

Коњаници су још једном разменили погледе од највеће важности и потом се распрсли у милионе мехурића од сапунице.

ПРЕТУМБАВАЊЕ РЕКОГНИЦИЈЕ

Имам некакав симбол обешен о врату. Мој врат је бео и чврст, а симболи привлаче погледе који одређена значења трансформишу у вишенамениски заступљене дилеме.

Не спаваш, јер клатно за твоје очи има ефекат произвођења светлости и звука. Па, ако застаниш заслепљен, твој ноћни пут више неће имати исти смер...

Око у једнакостраничном троуглу запањује, оживљава и замрачује.

Ја сам некакав симбол, обешен о времену и гласно се клатим на отвору безинтересног допадања тежећи облику звезде.

ИНТЕРПЕРСОНАЛНО УДВАРАЊЕ

Лавез се слаже са *синусом*, а *косинус* режи. Вртети репом је велико умеће, али се не види у мраку. Зато је кикот најлепши однос између мушкарца и жене, признаје лажов неистину. Поглед испод ока и искежени зуби, знак су универзалне

сензуалности, вежбане пред огледалом, коришће-
не у правом тренутку.

Неколико неповезаних реченица не чини причу, али се лакше дише. И кад се погледи укр-
сте – лавез и режање добијају смисао који је бу-
дан и узнемирен.

Махни ми репом у пролазу основним зако-
ном аритметике!

НЕШТО О СЕБИ

Једна Сава из рода Савиног, сестра Савина дође до Савиног поља код Хиландара, а још је жива. Прешла је Сава реку Саву и негде код Савинаца у бели снег Савина најстарија кћер роди, и средња кћер роди и најмлађа кћер роди. И све кћери и њихове кћери пођоше Савиним стопама. Напише се хладне воде на Савином извору под облак Дурмитора, а онда се размножише по Савиној земљи. Дуго путовале из Савиног у Савин манастир. Једне нађоше Савин камен на Вардару, друге осташе на Савином брду у Грахову, треће нађоше Савине штапове намерно заборављене, а све имаше Савино око – Савин лакат – Савин кук и још су живе.

РИБОЛОВАЦ И МИ

Риболовац увређен глупошћу рибе још увек стоји на обали. Мења најлон тањи за дебљи, мења штап краћи за дужи, храни рибу, а велика жега. Одлази чамцем доноси нове блинкере ништа не једе ником се не обраћа. А ми, ми актери

националне географије лежимо на обали на опасном сунцу. Ми флоре без корења деца без играчака морнари без бродова. Ми окружујемо океане окупирамо све рубове плажа једемо шљиве и причамо вицeve. О сунце греје за све.

*Весна Вуковић-Цодан, Аида Рамовић, Оливера
Мажибрада*

ПЛЕТЕНИЦА 2:
нестати/ обрачун/тешко/улица

Чим би намирисала да нам предстоји било
какав *обрачун* знала је да *нестане*. Било ми је *те-*
шко да је поново пронађем, чак и пустим *улицама*
где смо били једини пролазници, одједном бих је
изгубио.

***

Тешко вукући ноге, ишао је низбрдо... Кора-
ци су гутали *улицу*... Газио је преко отпадака на
које је наилазио, не водећи рачуна ни о чему дру-
гом, осим о осећају да ће ускоро *нестати*. Мисли
је усредсредрио на *обрачун* са својом прошлошћу,
истином и савешћу...

***

Размиче завесе и пушта да свитање крене у
обрачун са остацима сна на његовим трепавицама.
Напољу киши. Обува чизме и немо *нестаје* изме-
ђу трептаја. Њени кораци одзвањају празном ули-

цом, праве несносну буку од које се размичу завесе на прозорима. У њој сунце. Цепови су јој *тешки*, препуни његових уздаха.

ПЛЕТЕНИЦА 3: хладноћа/ карта/судар/тринаест

Имали смо *тринаест* година и те вечери смо се тресли више од задовољства што најзад припадамо 'великима' него од децембарске *хладноће*. Док смо чекали да купимо *карте* за рок концерт и *сударали* се са нечијим леђима, рукама, грудима, прелетели смо из већ помало досадног детињства у нешто ново, лудо и узбудљиво.

***

Погледала је *карту* наопачке... Одувек је то радила; мапе улица су, из неког непознатог разлога, увек уцртане тако да их је морала окретати за 180 степени. Био је децембар и *хладноћа* је почела да гризе дане. Ишла је да погледа још један стан који јој је агенција за промет некретнина препоручила. Био је то већ *тринаести* који је тог викенда обилазила. Није тачно знала ни ста тражи, а још мање како ће све то спровести. Корача-

јући даље, *сударила* се са самоћом, немиром, својом несигурношћу, зимом и... згодним агентом из агенције. Отишли су на чај с румом – у мали ресторан на крају улице с дрворедом.

Почео је да пада снег...

***

Поноћ је одавно прошла. Воз клопара кроз безличну равницу, као да има озбиљну намеру да ме некуд одведе. Док се *хладноћа* шуња кроз празне ходнике вагона, склупчана уз прозор купеа мрвим своју *тринаесту* бесану ноћ. Промрзлих прстима стежем *карту*, једини доказ мог постојања. Кроз мусави прозор, у мраку, покушавам да разазнам обресе. Било чега. Било кога.

Врата купеа се нагло отворише, уз прасак у мојим слепоочницама. Подигох главу и у *судару* погледа нестаде бесмисао.

Данијела Вучевић

Егзистенцијална вртешка

To do is to be. /Сартр/.

To be is to do. /Аристотел/.

To be or not to be. /Шекспир/.

Do be do be do. /Синатра/.

А ја? Ја се вртим негде ту.

Драган Главашић

НЕВЕРОВАТНЕ АВАНТУРЕ НЕПОСТОЈЕЋЕГ
БОГА
(или Главашићево Јеванђеље и Најкраћа При-
ча Икад)

СПИСКОВИ

Грађанин са именом и презименом имао је своје име и презиме до којих је веома држао. На крају крајева, све што човек сигурно има, то је његово име и презиме. Оно што имају други грађани то су њихова имена и презимена.

Ја ћу своје име и презиме бранити својим животом, понекад је ватрено изјављивао.

Његова најгора ноћна мора била је да му неки грозни лопови не украду кола и име и презиме. Кола је како-тако обезбедио блиндирањем гараже и уграђивањем разних сигурносних система, али са именом и презименом просто није знао шта да ради. Понекад би се пробудио у зноју и дрхтао од хладноће над судбином својих кола и имена и презимена.

Грађанин са именом и презименом је уплашени миш. Шта ли ће се догодити са његовим именом и презименом који се налазе на једном платном и неколико бирачких спискова. Ко то зна? Он се боји да не изгоре.

ПИТАЊА ЖИВОТА И СМРТИ

Рекла је љубазно:

– *Добар дан.*

Одговорио је љубазно:

– *Добар дан.*

Брзим покретом руке извадила је брошуру из ташне.

– *Сазнајте више о вечном животу.*

Он је уздахнуо. Она се увредила. Одбијање вечног живота је за њу лична увреда. Љутито је зашиштала кроз нос.

За њу он је већ био мртав. А и она за њега, само пар секунди касније када јој је на главу са небеса пао тег од 15,9 тона.

ТРАУМАТИЗАЦИЈА

Он тера да поблентавиш. Заљубљени људи често постају патолошки гњаватори, лажови, убице, самоубице. Терају од оних лепих, најслађих осећања да дође до оног стања када постану кобна. Неки је животиња (пас, свиња, мајмун, коњ, и слон итд)... Нека буде да је у питању пас, обучен у елегантно одело, проводи се са женом (познаницом) и успут застаје, запишава клупе, пролазнике, стубове... Заједно сложни у параноји, конфузни и сродни траумама и забавно доживљавају.

Ту су схватљиве и сумњичаве алузије. Она, опојна радост за онога што пати, тера га да окрене главу од своје патње и да заборави на себе. "MIND ON" може да нашкоди другој особи или промишљеним рђавим делом, пука истина. Онда се насмејао и рекао: "Па ја, ето, читам мисли." "Ово је игра са ђаволом", лако је одговорити. Мрзитељи исказују своју неизлечиву душевну болест. Близак му је више непријатељ него пријатељ, у меланхолији, равнодушности, мрзовољности, носталгији. Орасположи се, ужива у жртви и комбинаторици, претварањима, лажи. Роб са страхом у страх, у страхове за вечност.

Показујем сву своју величину, оданост, дирљива и потиштена чежња. Омамљујући феномен. Треbam те! Без бесмисла и траума. Можда будете у ситуацији да се заљубите у неку животињу, убеђени да је иста персона психички прсла. Апсурдна слика, олакшавајућа околност.

ЈЕДНОЛИЧНА ИСХРАНА

Не знам како се ви сналазите у овој немаштини, али ја сам се снашао некако. У кући нас има четворо, и мој лични доходак износи, у просеку мало, жена не ради, и живи се некако, мора се. Близу мене има један ресторан на гласу. У њему се стално организују свадбе на које обавезно идем, незван додуше, али нисам ја једини у овом нашем друштву што се утрпавам. Кад сватови поседају и прође даривање младенаца, ја са женом и децом цвет у ревер, па на весеље. Улазак међу сватове вршимо из правца „ТОАЛЕТА“, а који је близу улаза, као водили смо децу да пишке. Одмах се вратимо у коло, до било кога, па свадба је, сви смо пријатељи. После игре заседнемо, па дамо деци знак да и она приђу... Овакав начин исхране има велики недостатак, јер је храна једнолична. Не можеш да упаднеш последњи и тражиш предјело, супице... и остало, већ мораш да једеш само прасеће и јагњеће печење. И торте.

Ако се за сто врате сватови и хоће да седну, баш ту где ми седимо, ми се учтиво извинимо и само мало помакнемо, као погрешили смо место. Кад неко седне до нас и почне да хвали младоже-

њу, ми хвалимо младу, као да смо њени гости из фамилије, а кад хвале младу, ми контрирамо. Тако се у разговору наједемо. Али ме стално страх да ме деца не одају. Навале на торте, као нездрава, као да нису видела торте, па после не могу соковима да угасе жеђ.

Кад музиканти дођу до нашег стола, ја унапред извадим припремљени новац и покажем га театрално да га сви виде, па га у угодном тренутку док се грлимо са пријатељима и певамо, вратим у џеп. Пошто се дечица преједу, убрзо им се приспава, жена их побере, па кући... Ја се привучем уз најпијаније, па испијамо шприцере до зоре. Нит ме пита ко чији сам гост, нит је то важно. Нуткају ме младожењини, па се као пријатељ не нађем запостављен, а младин ме отац док се куцамо, гледа право у очи. Кући кад кренем, изљубим се са свима, као да смо најрођенији...

Све је то ишло глатко, до ноћас. А ноћас ме укужио један конобар. Помислих да ће да ме провали, али ми он само рече да на идућој свадби мало припазим на његову жену и децу, јер, рече ми у поверењу, и њему је мала плата, и жена му не ради, а и онај лепи српски обичај, кад је барем бакшиш у питању, као да ишчезава...

ОДБРАНА

Патуљаста човек клизио је у свом трошном оделу кроз сумрак, тражећи уточиште од погледа упртих у тело мајушно, готово непостојано. Кроз оквир врата отшкринутих, протрчавши нечујно ка гнезду сакривеном у мислима, натопљеном мирисима шумским, упустио је молећив поглед свевишњем, иако одавно веровао није.

И спусти се сила небеска, род сахрани у времену трептаја, да око засузити не стиже.

ГОЛУБИЦА

Прелетевши преко прага, крила сломљених, трептала је беспомоћно.

Друга половина срца остала је заувек отворена.

ЗРИКАВАЦ

Зрикавац је готово цело лето провео на мојој тераси. Ноћу сам се трудила да заспим пре него што он почне са својом музиком. Сваки покушај да га тачно лоцирам, да га откријем и некако избацим одатле, пропао је. Чак му ни прекјучерашња олуја није убила вољу за свирком.

Моји су коначно дозволили Марку да пре спава код мене. Још си ти млада, велики је то корак, и слично. Ипак, једном су морали да попусте. Скинула сам се, први пут осетила додир туђег наог тела испод покривача. Мало смо шапутали, неколико пута сам се кратко насмејала. Марко је, чврстим покретима пуним искуства, наместио моје тело и прекрио ме својом сенком. Зрикавац је певао гласније него икад, покушавајући да надјача дисање из собе.

ЗАКОН ЈАТА

Када се у јату Враниног дола родио Угљеша, било је довољно да само стрпљиво сачека и заузме место неког покојног члана заједнице.

Када се у истом јату родио Сивац, неминовно је било да постане комедијаш, забављач, и вечно вољена смешна маскота.

А када се у јату родио Белко, морао је на сваки начин да оснује верску заједницу и прогласи се барем месијом, да не би био линчован.

УПУТСТВО ЗА ЗАСТАЈКИВАЊЕ У МЕСТУ

Особама које су склоне застајкивању у месту а авиони, бродови и возови представљају тај мрачни предмет жеља, могу се излечити од брзине тако што ће коракнути напред а потом повући ручну кочницу. Користећи се вештином упорног посматрача, уз помоћ видео камере или огледала, проучаваће свој епохалан корак с дистанце. Потребно је донети закључке о сврсисходности кретања како не бисте остали склупчани у месту као јеж или корњача. Ако на време откријете да искорак није био правилан, искоракните поново, све док застајкивање у месту не доведете до савршенства. Тек кад будете спремни почните са писањем есеја о можданим аутострадама којим јуре ваше мисли. Примећујете ли неко посебно убрзање када вас грубо замоле да им се склоните с пута?

Драган Жигић

СА ДРУГЕ СТРАНЕ СВЕТЛОСТИ

Божидару Ђуровићу

Узалуд сунце, узалуд ветар. Из „Једите куће“ без његове сенке „Допри довици“. Липе на Ади одрекле се мириса. Сад неки други под њима развлаче хлад. Над језером грушају се облаци. Ближи се јесен. У одласку кораци му спори, али сигурни. Са друге стране светлости „Речи све ређе“. Ми их не чујемо. Нас уствари и нема. Давно смо отишли са језера и замакли у „Проседе исповести“. На нашим липама, клати се обешен ветар.

NE ME QUITTE PAS...

....одзвањало је дуто, најпре у његовој под-
свести, а кад је у једном од ретких момената, пр-
кос љутито замахао белом заставом, речи су мах-
нито изјуриле напоље. Брзо су савладале кратко-
трајно тетурање, изазвано наглим бљеском све-
лости, а већ у следећем трену су лоцирале своју
мету и појуриле ка њој, желећи да јој пресеку је-
дину одступницу. Узалуд. Хладни гардисти че-
личних нерава су их дочекали сакривени иза стал-
ка за кишобран, тик поред самог улаза. У етру на-
долазећег окршаја су лагано поставили обруч,
слово по слово, исцртавши у спартанском ланцу –
Више ти нисам потребан...

У том тренутку, њихов доскорашњи вла-
сник, извесни Mr Nude, управо је затварао улазна
врата, не стигавши да упије дашак пожртвовано-
сти својих слугу.

МУЧНИНА

Човек са месецом у непцима отворио је широм врата сна. Још једном узалудно. Ноћ му се прикрадала вешто, у бешумним таласима, прескачући замке које је годинама постављао по најскровитијим местима. Као и сваки увиђајни гост, није се појавила без поклона. Грч у абдомену је стигао упакован са тескобом у грудима и јаким пулсирањем у пределу слепоочница. Изјурио је из ходника сећања право у стерилисану собу самопрекора. Повратио је прошлост по новим плесним ципелама. Ионако су за читав број веће. Како би иначе сазнао да је време за нове кораке?

FEW DAYS

– Зашто бих било шта урадио?

Погледао сам ка небу у нади да ћу добити неки јебени одговор од мистера Творца, онога који је једном давно рекао: „Нека буде свет!“ И онда, изгледа, побегао у неком непознатом правцу. Вероватно незадовољан.

– Зашто?

Облаци се нису померили. Небом није запарала муња. Нисам чуо речи од којих би ми било лакше.

– О. К.

Одговорио сам сам себи, а онда припалио нову цигару.

– Мораћу да набавим број твог мобилног.

СЕКУНД И ПО, МОЖДА И МАЊЕ

Спустила је руку на округли, дрвени сто-
чић. Ставио сам своју преко њене. Могао сам да
осетим како се металне ногаре угибају под испре-
плетаним прстима – змијама. Слабо светло као да
је букнуло. Озарило је црвену циглу. Сиве бетон-
ске спојнице. Жврљотине плавих, црних, црвених
и ко-зна-још-каквих маркера. Празна чаша се раз-
била. Остаци стакла и камилице – роса загушљи-
вог кафића. Моја чаша, пуна. Немирно се затре-
сла. Просула садржину. Мора да сам превише ја-
ко спустио руку. Црвени, црвени чај се разлио по
лакираној површини. Изгледао је као разводњена
крв. Трешњин сок, помешан киселом водом.
Усне. Погледао сам боље. Чаше су стајале мирно.
По зидовима није било нацртаних сенки. Само га-
вранперо њене косе. Светло као да је мировало.
Није тукло. Једноставно је постојало. Изашли смо.
А казаљка једва да се померила.

ПЛАСТИЧНИ САН

Мрак је испуњавало удисање и издисање. У почетку, било је благо. Јављало се само на момен-те. Касније се претворило у хистеричну борбу за ваздух. Но, кроз петнаест минута, паника је попу-стила. Дисање се вратило у нормалу.

Упала је светло. Обасјало је њен наги тор-зо. Њене глатке, раширене ноге. Руке. Дилдо. Обасјало је кревет од беле пластике. Телевизор. Пар прозор – слика које су се мењале дајући илу-зију погледа у свет.

Запутила се кроз узани ходник. Очешала о провидну кабаницу, на којој је још увек било пар капљица воде. То јој је натерало језу у ситне дла-чице на леђима.

Када је ушла у кухињу, није ни палила све-тло. Само је притиснула једно од дугмади поред судопере. Из рупе на зиду, мирисала је кафа. Сле-по је напипала шољу. Левом руком је трагала за другим дугметом. Нашла га је. Исто тако брзо се јавио и мирис омлета. Узела је храну. Запутила се назад ка соби.

Када је завршила са јелом и пићем, бацила је тањир и шољу у једну од кеса. Легла је на јастук, који је био облика половице мушког тела, све са једном руком. Сигурно се шћућурила крај свог љубавника. Упала телевизор...

Владимир Исаиловић

ЕФЕМЕРИДЕ - ОГЛЕД О ВРЕМЕНУ КАО МЕ- ДИЈУ У УМЕТНОСТИ

....сада је 12'13 Берлин 15-тог децембра. Желео сам да пошаљем причу у 21' али схватио сам да се ни мени не чита тако нешто.

Ово напротив је јединствено.

Пишем директно у Hotmail.com-у, без оних „наших слова“ и прочитано звучи италијански.

Отишао сам на забаву на Сликарском одсеку Академије, у нади да ћу наћи неког да ми прича о својој уметности у камеру. Углавном, сви су имали трему. Али су и причали. Тако сам чуо, да дати наслов делу није накнадни чин уметника већ је често секундарно. Помислио сам да је толико Мајстора давало нама управо у наслову обрт дела: конфликт скоро, као да нам сам творац намигује из бескраја. „Добар наслов је пола дела“. Други је испричао да жели да некако утиче на простор у ком свакодневно циркулишу особе (школа, метро) и да промени нешто, као заокрет, у чулном поимању пролазника. Да у њиховој свакодневној територији нешто измени, танано... Као да ради са самим несвесним. Или са ограничениости и устаљености кретања и перцепције

протицања времена. И битно је да је неприметно, да се уклопи.

(Берлин је одвећ топао за ово доба године, а ветар некако сладак.)

Враћајући се, питао сам се да ли ико жели да чује шта је то што сам ја чуо ове ноћи, и да ли је то за икога битно? Па, битно је оно што таквим време учини у општем сећању, а оно што се не да приметити, или друштвено оправдати, као такво је непотребно.

Ја желим да се неко, читајући ову причу, пита: да ли се и његово рано јутро 15.12.2006. одликовало ипак нечим јединственим? Серијом неповратних момената.

И гледајући први зарез претходне реченице, схватам да је то моја мисао од пре само неких 2 минута, и да ће тачка ове бити за само двадесетак секунди.

Битно је ипак делу дати добар наслов. Сада је 12'50...

Бане Јовановић

ДРУМ

Нема друма без друмарине.

Или тебе изведу на друм, или ти изведеш
на друм. Па друм!

До првог путоказа.

Путокази се лако руше, али се још лакше
постављају, па често збуне.

Ту платиш прву друмарину. А не знаш да
ли си продужио по срушеном или по новом пу-
токазу. Одсада те друм води, а твоје је да плаћаш
друмарину.

Препустиш ли се, наплаћаћеш се друмари-
не, док не утврдиш да су путокази наши – крајпу-
таши!

НЕВИДИШ

За Невидиша не важи: сад га видиш, сад га
не видиш.

Невидиша не видиш!

Невидиша само осећаш. Квари ти јутро по
коме се дан познаје. Везује те у чвор. Уврће ти
уши. Виси над тобом као Дамоклов мач.

Невидиша си добро упамтио.

Он не крије своје опаке намере. Он ти их открива. Привикава те на себе. Указује ти на своју неумитност и твоју беспомоћност.

Ти би да знаш ко је крив. Чак и заустиш, а онда се стремкнеш у сопствену утробу, самлевен оним што си и дотада знао. Што су ти, као своје искуство, пренели преци твоји.

На Невидишу нема кривице!

Одвајамо ћошак Дејан, Дуле и ја.

„Пун месец“ – рекох.

„Да ли ти стварно верујеш да су људи били на Месецу?!“ – упита Дуле.

„Наравно. Гледао сам на телевизији.“

„Али то су могли да сниме било где!“

„Е, моји људи“ – убаци се Дејан – „Шта је Васиона за Бога? Ја верујем само у једно. Пашће са неба и Сунце и Месец и све звезде. Наступиће потпуни мрак, а онда ће се појавити велики златни крст који ће осветљавати целу Васиону и сви ће плакати. Ови што не верују у Бога плакаће јер нису веровали, ови други ће плакати од среће.“

Запалио сам цигарету. Ћутке. Фудбал је најважнија споредна ствар на свету.

СХВАТАЊЕ МОГ СХВАТАЊА ПОД ЈУРИСДИКЦИЈОМ ХАЈДЕГЕРОВОГ СХВАТАЊА

Схватање је реч као оно усвојено, а усвојено нас чини сигурним да смо у односу на ту сигурност схватили. Том ознаком, ми идемо даље у трагање. Ознака је само једна од трансфера за поимање. Иако је реч или ознака – схватање схватања, овде је реч и о много чему другом што убрзава његово удаљавање од свакодневне свести и тако најчешће постиже не-схватање схватања или, ако хоћете, некакво бар замагљење.

Где би се схватање рађало? Дато у некаквом временском облику, мора бити јер постоји у односу на трајање, у односу на оно што протиче; схватање као временска категорија успоставља онај састојак ознаке који представља његов живот: нпр. уздах при схватању, опс, ах да, сто му громава, Раблеовске заклетве и друга звучна укрштања. Схватате ли, реч је о именовању схватања, а време захтева именовање, како би се избегла несрећност и колапс.

Његово трајање може бити бесконачно, али и јасно утврђено оним што се одвило, одмотало или одређеније – расветлило у њему; онај жар ко-

ји је запламтео да би се затим достојанствено повукао у своје сигурно знање. Зар је могуће нешто делом схватити, а да се, при том, не посумња у схватање онога који делимично схвата? Зато је схватање некако цело, и оно кад се деси, оно се догодило. Схватање уопште није далеко од догађаја; а опет, шта изазива тај мали, животни догађај, шта изазива ту мрву преломљену у глави, као кад пукне папир и кад засече рану. Овде је реч, увиђате ли, о схватању схватања, што је на неки начин парадокс, у односу на оно што би схватање за себе могло да значи, издвојено из контекста ума. А пошто је реч о мом схватању, па ни тад немам толика права, оно бар због себе, да не увиђам могућност откривања онога чиме се и сама служим да би управо то открила. То је као када бих кругом цртала круг или, још боље, музиком испољавала утисак о музици. Враћање на почетак, на догађај схватања, биће вражије паметно. Позајмићу реч из једног другог дијалога, чини ми се да је најблискија мом проблему. Та реч је – откривање. Догађај схватања прво открива, догађај схватања је потпун кад открије, кад разбистри, кад просветли, кад опусти напрегнуте струне, кад преобрази, кад одбије тајну, скине вео, кад покаже... али шта? Откривање је пут до онога што је било покривено. Понуда је оно чега је недостајало. Би-

стрење је окупани и ничим не натруњени ум. 'Опуштеност је приближавање'. Преображавање је нежност алхемичарових метаморфоза. Одбијање тајне је одбијање незнања. Скидање вела је препуштање. Показивање је указивање. И ово све, зар би било схватање...? А одједном неки мрак, и као крај пута, као кад се слика удаљава и кад сам позвана у оно што је другачији пут.

ДУГА ПРИЧА

Не умем да причам дуге приче. Све што се деси кратко траје, а дани између су дубоке рупе пуне опушака и испраних погледа. Једног дана сам почео полако да се припремам. Темељно. Није ми јасно зашто се људи ипак боре са канапом око врата који су сами себи ставили. Ја сам био миран, нисам покушавао да дишем. Шта је било пре и после? То је дуга прича:

Пођох на пут. Не знам ни сам како је све постало тако замршено. Неко је мало јаче повукао струне и умрсио их. Гледао сам у листу. Први је био пријатељ. Долетео сам до његовог стана и он је баш тада испратио њу. Вратио се у собу и легао на кауч. Руке је ставио иза главе и затворивши очи задовољно се осмехнуо. Ставио сам своју невидљиву руку на његова уста. Када је престао да дише, престао је да се смеје.

Стигао сам њу низ улицу. Ходала је брзо и прекрштених руку. Оборио сам јој ташницу. Није ме осетила, а знала је раније. Клекнула је, вешто сакривајући ноге сукњом. Узела је ташницу и када се усправила, више јој није требала. Клецала су

моја невидљива колена и трнуле потколенице. Сузиле су моје очи. Зашто? То је дуга прича.

Три. Она је моја. У ствари, више сам ја њен него што је она моја. Никада нисам умео да волим оног ког је требало. Хтео сам да уђем кроз њена врата када сам открио да ми зидови више нису препрека. Она је спавала, а светла су била упаљена, као и вентилатор. Вентилатор у ово доба године и дана? И то је дуга прича. Прошао сам поред ње нечујно и она се пробудила и прошаптала моје име. Очи су јој биле бистрије него икада када их је отворила. Уплашено је скочила и стропоштала се на земљу. Зашто ли сам поново почео да плачем?

Четврти. Он је мало даље. Ни простор ми више не представља раздаљину. Ушао сам брзо и запитао свој невидљиви мозак Зашто? Он није крив. Њега ћу поштедети.

И онда сам почео да се борим против канапа...

ПРЕ ДОРУЧКА

О чему размишља човек који на танкој нити држи парче разума што покушава спасити? Или му је то парче остављено да њиме храни страхове, напоји невеселе мисли да га безглаво одвуку тамо где мало ко залази, у себе, у биће које дрема док живимо и живи док ћутимо.

Благо лудима, благо глупима, ограниченим, незаинтересованим скотовима, практичарима, беспосленим женама, очајним, повређеним, пониженим људима. Благо вољеним и заљубљеним и онима што их једе несрећа, убија бол, бедним и ускраћеним грађанима. Свим срећницима који немају простора нити потребе запитати се, застати и посумњати. Они не знају како је посматрати тело којим се користиш, али знају га користити боље од тебе, пријатељу. Прихватиће наметнуто, наметнуће и сами, нешто своје, бесмислено или нешто туђом речи у њима оживљено. Научиће погрешно. Живети са њима, живети њихове емоције, ставове, нагоне и навике значи амортизовати сопствени пад у ђубриште грађанства, где не постоји израз, где су емоције ампутирани и мисли разуздане. Овде не постоји ништа осим себе,

гомиле себе. Место толико избегавано прогутаће релативно нормалног човека само ако се усуди додирнути струне које му контролишу поступке, речи и мисли. Спретно ће одвојити емотивни и интелектуални центар у две чаше. Једну ће попити и пијан мртвом животу наздрављати. Другу ће просути и заборавити. И тако данима, опијен човек ће се тетурати ка беличастој бистрини разума. И они који су пошли за њим застаће. Херој само своје приче остаје са собом, у себи. Некад ће пожелети и покушати да се врати, да се не приметно утопи у грађанске токове, бар и такав – обележен шизофренијом, називан чудаком, непожељан и неподобан, и изнад свега занимљив. Остаће попишан са својим разумом. Остављен. Пријатељу, не крећи на тај пут ако те је неко видео, а и ако одеш понеси смеће – и врати се не приметно.

БОМБАРДОВАЊЕ

1. Метафоричан мрак је постао буквалан
2. Ја, Пенелопа, међу јавом и међ' сном
3. Моја слика непознатог је пун мрак – само
уплашене очи познатих људи извирују
4. Плетем, у плетиву снови, а око мене рат
5. Глава у рукама, прсти у коси
(сунце и месец на клацкалици.. или само
сат на зиду)

ПОСЕД

Тресем ногу и нервозно схватам да ми прошлост краде овај садашњи тренутак, а да ми садашњост трује будућност истом навиком и НЕМАМ ВРЕМЕНА!!!

Човек данашњице нема времена за дуге приче. Дуге, детаљне приче припадају прошлости и причају их само они који у прошлости живе.

Искористи дан и скрати причу. Одбрани садашњост! То је све што заиста поседујеш.

ЈОШ САМО ЈЕДНА РЕЧЕНИЦА О САРАЈЕВУ

Не брини се за просуте бисере са твог раскинутог ђердана, они ће се већ некако откотрљати низ Чаршију да се сакрију од изгладњелих голубова испод камених плоча око Себиља, гдје ће нас, ако ми не нађемо њих, пронаћи једном кад се вратимо, док звона богомоља буду одзвањала и обзнањивала, не мржњу, већ то да смо се коначно и до краја упознали, јер онај који упозна не може да мрзи, а ехо поруке градитеља бронзаних цинова који је једном давно објаснио А. Рубљову да ако хоћеш да направиш нешто, не мораш и да знаш како, раздрмаће оне који замишљено пиље у нефокусирани свијет испред себе, који их годинама слушајује игром својих искривљених слика, па ће се палити лагано давно угашена чула, без шума, као свјетла на позорници Камерног, као септембарско свањивање изнад Бембаше, гдје сунце и хоће и неће изнад Миљацке из које неким порозним мислима захваташ прегршт воде за кафу коју ћеш засладити комадићима своје измрвљене младости док као и сви они, теби драги, чекаш на тој станици да се коначно појави тај трамвај с бројем нула, бројем којим је Нухлеу доказао божан-

ско устројство космоса у Контрапункту, да нас све повеже на ту дуго очекивану вожњу и да се тако испуни слутња старог пјесника да Сарајево није тамо гдје је некад било, већ да безбједно почива, дубоко у дну наших срца...

СЕНКА

Већ добар део ноћи тражим по читавом граду ону чија је огромна сенка на целој страни зграде, од приземља до шестог спрата. Да јој кажем да ноћ је, време да немирне очи одмори.

Према величини силуете рекло би се да је негде далеко, далеко али у овом граду. Заузела је седећи положај, упркос коме леђа држи у савршеној линији. Да раскује пунђу, распусти расност и буде женка.

Ноћ је, дубока. Нешто прелеће град. Све мање прозора светли, све гушћи постаје око мене, с њом се стапајући, мрак. Који су бдели до мало-пре, сад су у њему, жмуре. И она, да одмори поглед, пре него остане сенка.

НЕВИДЉИВА ОВЧИЦА

Пустим јој канап, она га гризе. Затежем опрезно нит између њених зуба и моје руке, да не примети да то радим. Нисам сигуран, али једна од могућности је да се уплаши и побегне. Овако, пасући са детелином помало и од нашег друже-

ња, прилази можда и остварењу моје жеље да је помазим по глави. „Причувај ми ово, вратићу се“ – оде као да ме је увек познавала. Гледам, у шаци ми детелина, са четири листа, златна.

ПРОМЕНЕ

Већина мог народа била је за промене. А како и да не буде кад су неки говорили *тако треба*, а сви остали лепо видели да тако не треба. Е, па, пошто смо се и пиштаљком и оловком борили и изборили, оне су најзад и стигле.

Променило се, богме, доста тога: позиција је прешла у опозицију, док су се они из опозиције углавном добро позиционирали. Скоро све фотеле су промениле власнике, а богами и фабрике. Већина оних који су радили, сада је на улици, а они што су били на улици, сада су на раду или на тржишту рада. Осим сајма књига, електронике, робе широке потрошње и моде, све више је у моди и Сајам радне снаге, на коме је понуда, признајем, далеко испред светске.

Из личног искуства знам да они који нису на време пиштали, данас пиште од муке. А они, пак, који су најбоље свирали, заденули су за појас, накривили шешир па меркају. Али не, не девојке за удају, већ фирме за продају. Све им равно одавде до Косова, само им новчаници нешто набрекли, бојим се – експлодираће.

Него, да се ми вратимо на почетак приче: већина је била за промене. И још увек је.

УЛИЦЕ

Увек тако досадне и непривлачне. Чини ми се да су улице свуда и у свему. Желим да скренем, да их избегнем, да их прескочим, али не могу јер кад год прођем једну, наиђем на другу, која је на први поглед дужа и још мрачнија. Ходам полако трудећи се да не узнемирим групу паса који су ми једино друштво ове ноћи. Поред мене пролазе људи различитих лица, али са истом жељом. Желе да оду у своје станове, тамо... тамо где не влада мрак и хладноћа. Ја немам нигде да одем, никоме да се јавим, ни са ким да поразговарам. Трудим се да назрем нешто више од мрака који као да све више сужава круг око мене као да жели да му се предам и престанем да тежим ка светлости. Шетање ме умара и морам да седнем. За то сам изабрао угао једне зграде који чини ми се не одаје никакве знакове добродошлице као ни све што сам видео ове сулуде ноћи. Седим дуго и непомично трудећи се да нађем излаз из ове, наизглед, неизлазне ситуације. Мачка која је досад јела из канте, прилази ми и почиње да њуши моју одећу чији се мирис, нажалост, не разликује пуно од мириса канти. Да ли због исцепане одеће коју

носим или можда због умора, постаје ми све хладније... Очи ми се полако склапају и чини ми се као да тонем кроз таму све дубље и дубље. Ова тама је другачија од оне на улици. Ово је вечна тама која ми је једина дала спас.

Миодраг Лазаревић

ЛЕГЕНДА

- Здраво, легендо!
- Ја нисам још мртав!
- Утолико горе по тебе.
- Зашто?
- Зато што тек треба да умреш!

Нина Лазаревић

***

иду две самоће и држе се за руке. и тако, само понекад нешто кажу, углавном ћуте... понекад се и погледају испод ока, тек да провере да ли још увек има неког поред –макар то била још једна самоћа

***

једне ноћи, враћајући се касно, одлучила сам да се мало ослоним на врата, и остала сам тако. ово није нешто необично, необично је што сунце није уопште изашло.

КИКИРИКИ

Мислим да сам чекао девојку. Нисам сигуран. Из продавнице је изашло то чудовиште, тај мали монструм. Осврнуо се око себе, јасно се видело да његове ситне, зле очи траже инспирацију за неку гадост. Почео је да гађа аутомобил паркиран испред. Не знам шта је бацао, нешто ситно, кикирики можда, али запињао је из све снаге. Ухватио сам себе како се надам да ће мали скот добити килу или нешто. То би га научило. Међутим, он је и даље дивљао над бочним стаклима. Кад му је понестало муниције тражио је по бетону оне који су рикошетирали и настављао још жешће. Скакао је, труптао ногама и стењао. Лице му је било зловна гримаса.

Не волим дечаке. Плаше ме. Плашили су ме кад сам био мали, плаше ме и сада. Онда сам бар могао да се потучем са њима, сада ни то. Као ђаволи су, спремни да те опсују, пљуну или, као овај кратеж овде, гађају нечим. Не можеш им ништа, окован си нормама. Како да се продереш на туђе дете? Да га удариш? Не дај Боже!

Они то осећају. Знају да си беспомоћан.

Демон је престао са злостављањем возила. Схватио сам да ме је нањушио па сам скренуо поглед. Можда ме се окане.

Када је нешто ситно куцнуло поред мојих ногу и откотрљало се иза нисам се окренуо да проверим да ли је то стварно кикирики. Нисам ни подигао поглед да видим изазивачки сјај у очима малог гада.

Само сам се покупио одатле.

И сад се не сећам да ли сам чекао девојку или неког другог. Сећам се само да сам се осећао помало као сиса.

ЗАР У ЊИМА....

Глад, снови, уво... Звоне звона у очима, док шетам и разгледам неку зграду. Па се мислим, како је ова зграда слична оној у Загребу. Ти зидове, та боја, ах та архитектура јединства у оно време. Па то је Загреб! Пријестолница Хрватске. Да, ту сам и шетам. Сређујем пасош у Пољској Амбасади и враћам се из ове државе у ову државу. Па да су ме тад примили у рат, остала би. Али зашто нису? Ма нисам била премалена за ратовање, право убијање, оно сочно убијање, кад из све снаге закољеш неке врат и прсне крв, која је тад била братски понос и јединствена снага, која је допирала са свих страна. Можда ме нису тад примили да ратујем што сам женско биће, а женско биће зна да кува и домаћа јела (од партизанске капе, југославенске заставе, здјеле од глине и породичног весеља) и јела за богаташе (од породичног јела, здјеле од глине, југославенске заставе, партизанске капе и пушке), и да чека ратника у зору рану. А можда су били увјерени да сам пионирски војник, са заносом ипак му је душа ничија. И знали су моју тајну. Збиља никад нећу знати, па и сад кад допире неки мирис борова, а мора не. Сигур-

но због тога што је пространа слобода увијек била далеко од мене. Нисам могла и тад да миришем оно што је моје, а у рат ме нису примили. Заиста је то тужно, као бадемове гране изрезбарене на небу. Не, нећу полудјети, због тога што нисам ратовала и што сад миришем издигнутом главом, овај цвијет, који полако златна пољска јесен вуче к себи...

ИЗГЛЕДАЛА ЈЕ МАЛО ЧУДНО

Изгледала је мало чудно у капуту жутом кројеном без везе. У руци је држала кутију плазма кекса. Била је лепа. Релативно лепа. Изгледала је, заправо, онако како сам ја желео да изгледам, као неко ко од људи не очекује ништа. Нити се нада нечему. И сасвим му је добро. На њеном лицу се јасно указивала равнодушност за осећање које је мене прогонило. Дакле, већ неколико месеци у току те године, осећао сам се као Хришћани које су Римљани бацали лавовима. Лавови незахвални и сити за кратко а за Хришћанство никакав губитак.

Такво осећање било је, донекле, и добро. Када сам јој рекао да сам писац, сасвим сам мирно дочекао њен још безвезнији израз лица него што је била безвесност лоше скројеног жутог капута.

Допадала ми се. Ипак ми се допадала а знао сам да ћу имати много лепше жене од ње.

Видевши да немам много материјала за фацинацију, испричао сам јој да сам неколико дана раније имао књижевно вече на којем сам еуфорично бацио своју књигу у публику, приликом

изговарања последње поентирајуће реченице, што је, у публици, дочекано овацијама. Да је, којим случајем, у публици била присутна нека навијачка група, сигурно би запалила бакље и развила заставе. Толико ми се побољшала крвна слика нескромности. Велики Ђорђе Марјановић је бацао у публику сакое и учинило ми се потпуно нормалним да и писац фркне неку своју реликвију на главе покисле публике. Нисам рекао компјутер. Ко је споменуо писаћу машину?

Поклонио сам јој књигу жутих корица, са посветом.

Бело ме је гледала. Понудила ми је кекс из кутије. Жвакао сам на леву страну јер ме је са десне одваљивао каријес и по природи сам кукавица. Не знам ни како сам јој пришао. Одакле ми толика храброст? Кекс... то је, изгледа, било једино што сам могао од ње могао добити. Тако је то у животу. Некоме кекс а некоме... филмови, мода, књиге и, увек, све без везе.

Бранко Љубоја

STAR WORS

Свако од нас буде у ситуацији да од Анакина Скајвокера постане Дарт Ведер. Одабир тамне стране је најчешће логичан, пошто је дилема: ТР-ПЕТИ НЕПРАВДУ ИЛИ ЈЕ ЧИНИТИ.

БРАНКО МИЉКОВИЋ

Поезију сви пишу, а такође и прозу. Само прејаким речима, кадрих да убију, нема. Чак и они што певају, више доприносе сиромаштву јасноће, него што му пркосе. И цвеће је изгубило храброст. Није вредело ни смрћу против смрти, јер овде је свако буђење узалудно.

НОВОГОДИШЊА ПРИЧА

Новине су најавиле серију старих филмова које је Макс обожавао, а баш сад се приближавао тај тренутак. Раскомоћен, гнездио се у фотељи офуцаних рукохвата и прекривао до појаса ћебетом, претходно снабдевен кесама чипса и крекера... а за сваки случај ставио је и дволитарску боцу пива на дохват руке. Баш кад је све подесио како треба, спреман да се препусти уживању и сањаријама...

Зврррр!

Макс се за тренутак двоумио да ли да се јави... невољно је подигао слушалицу и зачуо пријатан, младалачки женски глас:

– Срећна вам Нова година!

– Хвала, и вама такође!

– Јесте ли се одморили, данас је већ трећи јануар... а и мој рођендан... истина, већ је подне, али... да вас нисам пробудила?

– Не, не, „будан сам од пре рата“, промукла Макс настојећи да вицкастим одговором добије на времену и препозна глас саговорнице.

– Е, ако је тако... да ли сте расположени да чујете једну кратку причу?

– Причу?! Сачекајте тренутак, да искључим тон телевизора...

Макс баци тужан поглед на екран који испуњава лавља глава. Преријом је промицао коњаник са сомбрером широког обода. Около су се видели кактуси, у даљини кањон и руменило зоре, а у позадини је, свакако, мада се није чула, тиха музика, романтична балада Френки Лејна... Мрзовољан што му је ускраћено да ужива у почетку филма, невољно је одлучио да прихвати игру. Јасно му је да саговорницу не познаје, али га копка шта се иза свега крије.

– Да ли уопште знате са ким разговарате, да нисте погрешили број телефона?

– Је ли то 22563?

– Јесте!

– Да ли се ви зовете Миодраг Максимовић?
Максу је захладнело око срца.

– Да... то сам ја!

Учинио му се да се глас саговорнице час губи, а час одјекује по целој соби. У стану је и пре тога било прохладно, а сад је одједном оштар талас ваздуха, као бријач хладан, прешао преко његовог лица. Навукао је ћебе на груди. Било му је мало топлије, неизвесност је расла, а кнедла у грлу постајала све већа...

САГА О БУЗДОВАНУ

У тешким и смутним годинама истакнути Активиста Лиге за политичке промене запослио је млађег колегу из Лиге у своју канцеларију.

О млађем наочитом колегу су запослени у Канцеларији имали сасвим опречна мишљења.

– Како је леп, уљудан и послушан. Свако јутро послушно иде по бурек и остале потрепштине. Одушевљава ме! – певушила је усхићено старија Секретарица, када је Активиста приупитао запослене шта мисле о новом колеги. Иначе, нови колега је баш непосредно пре тога отрчао по бурек и паковање вате.

– Где, бре, нађе овог муфљуза? Много је љигав. Кад-тад ће се теби обити о главу. Где га, бре, нађе? – питао је Стари Стручњак, чије је оцене и мишљења често уважавао Активиста.

– Очекујем да ће бити добар. Вредан је и активан у Лиги за промене. Завршио је факултет и штета је да и даље таксира – сматрао је Активиста.

Олуја је витлала, како Лигу за политичке промене, тако и Контра-табор. Прво се распала Лига. Млади колега је окренуо леђа Активисти и

одлепршао у Друго Крило. Био је миљеник Вође тог Крила. И Он је обожавао Вођу. Толико да је почео чак слепо да га опонаша – како у дикцији, тако и у шпрых-фелерима.

Када се у олуји насукао и Контра-табор, дошло је до наглог напретка у Другом Табору. Уз помоћ оних против којих су се борили, Други Табор је добио право на Мандатара. Наравно, Мандатар је постао сам Вођа, који је најважнији – Буздовански ресор – поверио свом младом обожаваоцу.

То је требало видети: Младог Активисту као Главног Буздована. На сваком кораку је доказивао да је већи буздован од професионалних буздована. У његове буздованске способности најбоље се уверио и сам Активиста.

Сада му Стари Стручњак често загорчава живот, парафразом познате пословице:

– Храни Буздована да те ухапси!

ЈЕДАН

Нула је број један. Један и један су као један.
У ствари, један и један су два, али – једва.

Добро је док су један и један два. Међутим,
проблеми су код одузимања. Док играју један на
један, дозвољени минус је један.

Наравно, резултат је испод линије. Кад се
саберу два броја, добије се један.

Tatjana M. Mađić

SMS KLSNJI KOV

- Sve ok?
- d ;-)
- Spr. :-))
- spr ;-P
- Imas sve?
- odavno
- Kako joj je?
- nea frke!
- Ojee :)
- xx
- Xxx
- xx na []
- Cimni m u 8
- ok
- Ponesi luk & strely
- ?!?
- Krle?
- NE!
- srru
- ...
- ...
- :)
- :-((
- !

ОРИГАМИ

Данас се очекује, јер је сасвим модерно, да се пише о свему од чега се савестан човек чува, од чега би сачувао своје ближње под условом да их неизмерно воли. Пише се о силовањима, као да су се десила ту пред твојим очима – тако постајеш учесник а да те нико није упозорио; пише се о убиствима, о крађама, о педофилији и још које чему, пише се сасвим убедљиво, сликовито и доживљено, а можда то и јесте... заобиђи очекивања, ионако су на путу да имплодирају...

Остави све то за собом и крени у башту, коју ти поклањам, затећи ћеш над њом небо, у њој поток, дрво и ваздух.

Добро се загледај у ову причу, прозрачну и опуштену, прецртај се на просторе између речи и знакова, додирни их прстима по шавовима.

Пресавијам космос распрострањен по белинама, у облик авиона као што сам правила од папира кад сам била дете. Усмеравам, бацам ка теби.

Хватај. Тишину.

ВАГИНАЛНИ АДМИНИСТРАТОР

Научник је гладио свој последњи модел. Киборг WSD-214. Други киборзи су стајали поред њега и очекивали коначан одговор. Тада научник рече: „Децо моја... ви не можете да опстанете због ваших огромних сексуалних прохтева. Да би ваша неуронска мрежа функционисала, мораћете да се задовољите са новим мрежним картама. Те мрежне карте пружиће вам задовољство о којем нисте могли ни да сањате када будни спавате.“

Седи научник скиде са објекта чаршав и појави се Она. По телу је имала на десетине ружичастих, заводљивих мрежних контролера који су мамили киборге. Киборзи извадише своје прикључке RJ45 и утакнуше их у топле, влажне отворе. Администраторка застења од задовољства и успешно посла четири пакета:

Reply from 192.168.100.193: bytes=32 time<1ms
TTL=128

Reply from 192.168.100.193: bytes=32 time<1ms
TTL=128

Reply from 192.168.100.193: bytes=32 time<1ms
TTL=128

Reply from 192.168.100.193: bytes=32 time<1ms
TTL=128

ИГРА

Било је много људи око мене. Не знам ни кад је пришла, ни како, ни зашто. Нисам је одмах видео. Слушао сам музику. А онда сам одједном осетио снажан електрични импулс на десној руци, окренуо сам се у тренутку и видео њену танку бледу руку поред моје. Спонтано. Окренуо сам главу. Слушао сам музику. Нагло је померила руку. Мало сам се смешио. Спонтано. Онда сам ја мало померио своју руку и осетио њену. Мање сам се смешио, она је прихватила игру и није реаговала. А ја сам онда, тачно после избројаних дванаест секунди склонио своју руку. Спонтано. Опет сам се смешио. Брзо сам погледао у њеном правцу али лице је било сакривено испод црног качке-та, вратио сам поглед на супротну страну. А онда је она брзо поклопила моју руку својом, нежном, бледом, хладном руком, држала тако довољно дуго док се ја нисам окренуо и видео је како одлази, полако, смешећи се. Лице је само толико открила, не више. Сишла је на тој станици и аутобус се удаљавао, даље, даље, и моја рука је била хладна и бледа, и слушао сам музику, и насмешио сам се.

Спонтано.

ПРИЧА ОД ДЕСЕТ РЕДОВА

Мрзим ограничења. Из прве реченице докони читалац може да извуче погрешан закључак: како управо чита причу неког хедонисте, анархисте, бисексуалца, у најмању руку недисциплинованог аутора. А ја све то нисам. Напротив, слепо се држим пропозиција и управо схватам да сам потрошила већ пет редова. Матијевић је већ ово урадио пре тебе, шапуће ми непознати глас. И добио *Нинову награду*! Могла си да смислиш нешто оригинално, кад већ не можеш да напишеш једну реченицу која би довела до нове револуције у савременој књижевности. Албахари је то постигао *Коаном од приче* и професор Пантић га је уврстио у своју Антологију. А ти? Ни тему немаш! – шапуће кивно глас. Али да је Црњански сада жив, он не би тако мислио. Он би пришао столу за којим пишем, и помиловао би ме, благо, руком... Без обзира на једанаести ред.

ПИСМО УРЕДНИКУ АНТОЛОГИЈЕ

Поштовани уредниче! Нећу преносити наставка садржаја у други ред јер желим да уштедим на простору (ово писмо, то јест прича у епистоларној форми, не сме имати више од десет редова). Имам, дакле, само десет редова да Вам саопштим оно што желим, као што онај бркати чикица из рекламе има десет секунди да изрекламира производ. Али, зашто ми сада на памет пада та реклама? Не знам. Желела сам да изнесем свој револт због овако суровог и беспотребног ограничења, наметнутог свима нама чије приче желите у својој Антологији. Наиме, ја не умет да напишем тако кратку причу, а да при том нешто важно кажем. У томе је мој проблем. Али то се Вас сигурно не тиче. Има (ах, то сви знамо!) увек оних који *умеју*. Ето, мојих десет секунди је истекло.

ЖИВОТ

Ако ме питате, да вам испричам нешто о свом животу, ево вам једне приче: Био једном један сан. У њему лађа у широком, дубоком океану, морнари и капетан. Пловидба дуга, бескрајна. На лађи беху: жене, деца и одрасли мушкарци. Одрасли мушкарци сукобише се око неких ситница, што беху читав иметак на броду. Жене, око чега другог, него око лепоте, коју нико ван брода не примети, а и на њему пажња не би на то упућена. Деца су се играла лутака, пајаца и труле кобиле. Све безазлено дечије, по чистој неисквареној памети. Кад је лађа најзад пристала у луку, одрасли већ беху превише остарели, а деца беху људи савим другог кова. Они ништа не наследише од својих рођака са дугог путовања. Очито да нису пролазили истим путем кроз време.

Јелена Милуновић

ИЗМЕЂУ СВЕТОВА

Осећај отуђености, неприпадања никоме и ничему. Ово нису прави људи. Мој прозор не гледа на таласе. Музика није онаква какву сам у мислима слушала. Киша на мом лицу није топла, летња. Месец није пун и светао. Ово није свет какав замишљам, ово није живот какав желим.

Одлазим. А да ли ћу наћи замишљени свет? Застајем, окрећем се. Сви су већ отишли.

ДНЕВНИК ОПРАШТАЊА

*

Јуче сам, у жељи да пречицом избијем на Скадарлију, прошла Цетињском улицом. Мада сам журила, осећај препознавања зауставио ме је поред те старе куће. Није ми много требало да се сетим – некада је била ноћни клуб на гласу. Мора да је прошло две године откада смо у њој провели вече, на свадбеној прослави твојих пријатеља.

Тада, у мраку, под светиљкама, заокупљени ишчекивањем добре забаве, нисмо приметили колико је кућа оронула.

Сада је сасвим напуштена. Кроз голе прозоре се виде само зидови. На дневном светлу, испражњено мало здање, делује трошно. Да није у склопу Скадарлије, рекло би се да је предвиђено за рушење. Утисак опште безнадежности употпуњен је немарно прилепљеним натписом – „Локал на продају”.

Помало сетна корачала сам непролазном Скадарлијом. Да ли је то знак да се коначно опраштамо – када случајно набасамо на места где смо заједно одлазили, а која више не постоје.

*

Сетим се твоје равнодушности приликом последњих сусрета, твоје хладне прибраности, одсуства нежности, и више не осећам бол због тога.

*

Кажеш да није истина да си ме заборавио. Те речи више ништа не буде у мени.

*

И снови са тобом немају исту уверљивост – филм пуштен на неком застарелом пројектору.

*

Више не причам са тобом, престајем да те оптужујем. Упознала сам те до својих крајњих могућности. Хтео си да останеш сам. Твоји демони престају да ме прогоне.

*

Туга се претвара у спознају. Осећања прела-
зе у сазнање. Све твоје престаје. Чини ми се да схватам.

Горан Мирковић

ЖИКИЦА ЈОВАНОВИЋ ШПАНАЦ

Подсјећаш ме на Жикицу Јовановића Шпанца (херој НОБ-а и учесник шпанског грађанског рата)! Он кад сруши мост, та ријека се више не може премостити.

ПРАВИЛО БРОЈ 174 (мање познато правило нинђуца)

Ко види пишу Нинџе, и томе се смије, умријеће у најстрашнијим мукама.

ОБМАНА

И поново је видео све као човек који посећује катакомбе. Онај исти предео – водопади су трепери и хладни. „Време није важно“ – меланхоличним гласом говорио је у сенци камене статуе у амбијенту стварном и имагинарном. Била је то вечна игра љубавне драме или монотono извођење истих радњи и текстова, са извесном променом која је све препознатљивија кроз понављање. На тај начин копија задобија копрену тајновитости. Делује тако старински по унапред одређеним правилима новог и лажног. Болно сећање које се узалуд опире забораву, у бесмисленом настојању да у узорку прохујалог времена сачува привид који му нуди оригинал. Мада се на моменте чини како се игра пресликавања одвија у безброј варијација на тему идеалног пара – подно камених статуа, крај усамљених водопада у лавиринтским здањима ноћи... Збуњује статичност копије која у светлу мноштва одраза избегава показати свој прави узор.

РУПА

Сасвим ниско приземље једне мање куће без баште. Замрежени прозори виरे на пола стопе изнад тла. Унутра је тихо. Светлост једне стоне лампе меко се шири остатком простора. Линија зида уз плафон оивичена је широком, избледелом, готово саструганом плавичастом фарбом. Сама површина зидова као да бележи присуство ишчезлих фрески. На столу, између писаће машине, хрпе папира, затворених и отворених књига, дописница и фотографија, сјаје се разнобојне лоптице скочице. Бетонски под донекле прекрива трошни тепих, донекле пакети пуни књига. На вратима полузатвореног ормана висе панталоне, каиш са ружно издуженом шналом и једна кравата. Хладна, готово напуштена соба са дахом одбеглих подстанара. ЗАВЕСА. Изненада речи престажу. Опет КРАЈ. Понављање ствара илузију присутности. То је само форма и градиво које се репризира – ритам који се не мења.

ИЗМИШЉЕНА ПРИЧА

Данас сам дуго седео и причао са Ђорђем, скоро цело преподне. Последњих пола сата причао сам само ја. Кад сам се окренуо према Ђорђу, беше се наслонио на фотељу и чух како лагано хрче. Вероватно су га моје приче ошамутиле.

Узех шешир, огрнух капут и полако на прстима кренух ка вратима.

- Где ћеш сада? Па видиш да киша не да пада, него лије. Узми мој кишобран. Требаће ти. И напиши једну причу за конкурс и одмах ми је пошаљи – рече у полусну Ђорђе.

Хоћу, хоћу!

Кад стигох кући, узех папир и хемијску, седох и почех да пишем:

- Драги Ђоле, па ја сам ти јутрос толико причао да не знам да ли то што сам ти причао, треба да Ти и напишем. А заборавио сам да Ти кажем да ми се десила мала непријатност. Јуче сам у Студентском граду заборавио мој потпис и шифру. А прича без потписа и шифре, као да није прича.

Зато извини за овај пут. Биће времена. Тек ми је седамдесет трећа.

Здрав ми био и настави да хрчеш. И ја ћу ти се придружити за који минут.

ЦУНАМИ

Вест која је 27. децембра 2004. године обишла и потресла цео свет: ... У недељу 26. децембра у 7,59 сати по локалном, односно 01,59 сати по средњеевропском времену, снажан подводни земљотрес јачине 8,9° Рихтерове скале, са епицентром 300 км западно од острва Суматра, изазвао је плимни талас цунами висине и до 12 метара, који је опустошио приобаља Индонезије, Шри Ланке, Тајланда, Индије, Малезије и Молдиве... Процењује се да је у налету цунамија изгубило живот најмање 11.300 људи...

заустављено јутро...
радости дана угасила
плима смрти...

...Вест 21. фебруара 2005. године: Процењује се да би број свих несталих у цунамију могао достићи преко 260.000 људи... тачан број се вероватно никад неће сазнати... Око 5 милиона људи је остало без довољно пијаће воде, хране, лекова... без крова над главом... многи и без својих најближих!..

преживело дете
тражи кућу и своје
у пустоши цунамија...

Касније, информације су бивале све ређе...
већином су се односиле на пружање помоћи и те-
шкоће у реализацији... Према агенцијским пода-
цима у целом XX веку земљотреси су усмртили
око три милиона људи...

Број жртава само у II светском рату се про-
цењује на око 55 милиона људи...

стихија и човек...
цунами и ратови...
живот негде између

...Исконска зебња... У душама људи „цуна-
ми“ различите јачине потреса на непознатим
мерним скалама људске свести!...

живот и љубав...
стрепња и нада у добро
невиног јутра

Понекад се све скупш и кренеш мрачном стазом неприпадања. Уместо крова небо, уместо огњишта логорска ватра. Укидаш пријатеље, укидаш родитеље, укидаш све. Временом самоћа донесе мир а лутање донесе огромне бале нових утисака, сирових и необрађених које чуваш за једно „некад“ које се можда неће ни десити. Не одустајеш, и даље не желиш да припадаш, нигде и никоме, мада то више није ни инат ни бес... сада је то већ она врста опасне навике која постане друга природа. Немаш памћења, ниједно сећање није преживело једну ноћ када су се муње преплитале а где стају сећања настављају навике. Спајањем навика и и ритуала у ланац догађаја успеваш да функционишеш, сам за себе и сам са собом. Месец је још једини фењер тог сокака, ове лопте којом ходиш некада уморан од кружења а некада препун наде у нове меридијане. Варљив су водич звезде, многима су одвукле пажњу макар на секунд довољан Врагу да преспоји друм и помогне луталици да још једном оде, не знајући да ли је залутао или одлутао. Понекад и само понекад неизговорено покрене иглу старог компаса у груди-

ма ка неком неочекивано логичном северу, зати-
трају прапорци нежно и несигурно као ветар који
их је покренуо нудећи шарену лажу тек нешто
мало ближу од сна, за корак померену од ствар-
ности... за онај корак у који стаје читав један жи-
вот.

ЖЕЉА

На Сахер торти горе три свеће. Страна окренута ка девојчици је неравна, али ни родбина, ни клинци не могу то да примете; нешто раније жена је оштећено место попунила филлом.

Девојчицин старији брат седи на фотељи у ћошку с црвеним отиском прстију на образу. Лиже растопљену чоколаду са десног стопала.

„Хајде, Каролина!“ довикује жена. „Пожели нешто!“

„Преслатка је...” шапуће неко из мрака. Блиц, један, други, још један.

Каролина затвара очи и каже: „Желим да после мог рођендана сви одемо на небо.“

Затим дува у пламенове.

СЕНЗИБИЛИСАНА ПУБЛИКА

Када је једном једна Сиса гордо запевала очију пуних суза, ех када је запевала. Певала је песме које су личиле на паганске обреде и са једном кључном речи – „судбина“. Видело се одмах да је то била веома сентиментална Сиса. Она је певала и плакала, али њене сузе нису биле обичне, падале су на горе. Неки су сматрали да се сам Христ спустио поново међу нас смртнике. А шта је са атеистима? То се нико више није питао, јер су сви постали једно. Може се рећи за Сису да је била врло мулти. Сиса је трептала онако ко што само Сиса зна. У једном тренутку на бини су се нашли и њени потомци: једна млада Сиса и једно младо Куре. Скакао је један леп генетички ланац. Публика је већ била сатерана у сам сензибилитет. Носили су транспаренте *supportiveprimal-scream-glandula-mamae*.

Падало се у несвест на врло специфичан начин. Концерт је на срећу прошао без повређених, али су многе Ахилове пете биле у дисторзији.

Валентина Николић Радивојев

У ЗАЧАРАНОМ КРУГУ

Невидљива кутија.
Доле – локвањи.
Горе – звезде.
Сунце – около! ...

НА КРОВУ

Све, кажу, почиње од темеља: кућа, љубав...
па и прича. Једино је моја прича почела од крова.
Саградила сам је попевши се високо – на кров,
удаљивши се од тла и реалности, али не сама већ
са својом причом.

И... остале смо на крову, ја и моја прича,
можда заувек...

КА ГОДОУ

Нико не зна од када непомично ћуте, ушущкани у непродорност свога мука, и допуштају да их дани заобилазе. Мисле да у тој непокретности и тишини лежи одгонетка постојања, а сваки ћути своју самоћу које умишљеним заједништвом уоквирују и дају им снагу свеопштег правила. Тишина која међу њима влада само је понегде подерана ретким уздасима и зевањем. Једнога јутра док је линија хоризонта царским резом засецала надуту небо, а новорођенче заплакало руменилом по наилазећем дану, тихи одјек тога плача увукао се кроз подеротине под вео тишине и разбудио једног од њих. Лагано се придигао и получујно призвао другог: *Дан је. Пођимо*. Након трзаја пуног неверице овај га је неколико тренутака немо посматрао, затим одмахнуо руком и проумлао – *Не данас. Сувише сам поспан да бих некуд пошао*. Збацивши зебњу коју су ове речи побудиле, окренуо се ка Сунцу и рекао – *Не! Сувише си будан да би се усудио*. Након тога је спустио на прашњаву земљу свој први корак после незнано дуго времена и пошао. Кажипрст новог дана опомену га да је време да напусти мртву стражу над својим животом.

НА ПЛАТОУ

Окамењених 5000 година људске историје уздиже се иза мојих леђа.

Испред мене, нејасна линија хоризонта, извитоперена у узаврелом подневном ваздуху. Преовлађују плаво небо и песак жуте боје.

Призор нестваран и једноставан, толико да обесмишљава све већ виђено.

Досадашњи поредак вредности и стања духа неповратно се мењају. Постојимо само небо, песак и ја. Страшна врелина не дозвољава ми да мислим, држи ме приковану за призор. Све делује једноставно и стога савршено.

Звер која никад не спава – град из мојих снова – назире се у обрисима, негде између неба и песка. Погледом урезајем овај тренутак у своје срце, стављам на главу сламнати шешир и одлазим... заувек другачија него што сам била неколико тренутака раније.

НА СТРАШНОМ МЕСТУ ПОСТОЈАТИ
или
„КАКО САМ СИСТЕМАТСКИ
УНИШТЕНА ОД ИДИОТА“

Дан као и сваки други...

- Добар дан.
- Добар дан.
- Не раде терминали. До даљњег нема стања.
- А, да ли...
- Нема новца!
- Ја се извињавам...
- Опа! Минус 33 динара (тада 8,5 дем).
- Извините...
- Још сте и дрски! Јок! Нема чекова за вас!
- Извините, а када ћете добити банане?
- Молим?!
- Пријатно. Хвала.
Са државом се није играти.

РОЂЕНДАН

Био ми је рођендан. Отац је напунио сачмару, стриц је гурнуо нож у рукав, деда је ставио пиштољ за појас, а баба је, штап којим се поштапала, окренула наопачке.

- Долазе! – дрекнуо је неко и сви су кренули из куће.

Мајка и ја смо управо улазили кроз разваљену капију. Она је у једној руци носила тарту, а другом ме је држала за руку. Када их је видела како силазе, стегла ме је толико да ми је рука поплавила. Негде на сред дворишта смо се срели.

- Дотле! – наредио је отац држећи пушку са обе руке.

- Мени је данас рођендан! – рекао сам наивно.

- Знамо! – хладно је констатовао деда, а она моја реченица нимало није утицала на расположење и намргођена лица осталих.

Мајка је спустила тарту у траву. Није било свећица, а торта је већ била исечена. Онда је она чучнула, извадила једно парче и дала ми га у руку.

- Доста! Иди! – повикао је отац.

Мајка ме је помиловала по глави, окренула се и нечујно отишла. Ја сам остао на сред дворишта и јео тарту. И баш сам се добро измазао. Повремено сам из неког необјашњивог страха подизао поглед проверавајући настали тајац.

Онда је снајка пришла, сагла се крај мене и обрисала ми марамицом усне и образе. Не знам зашто, помислио сам да плаче.

- Је л' ти лепо? – питала ме је.

- Лепо – рекао сам.

Ђорђе Петровић – Етлен

ПИТАЊЕ.....

ти, ја и.....

.....песме је и даље зову.....

.....*my romantic friend*.....

– Не знам шта ћу са главом.....

И докле да читам, као да тражим саму себе.
препознајем.

Доста са шалама...

Љубав је нешто озбиљно...

.....ма палим те.....

Тако је причала... а ја сам тонуо све дубље... у
њу.... кроз њу.... до бескраја.....

Напипао сам саму нит... и пустио је..... бар сам
нашао њену суштину.....
предивна је.....

Нећу више да слушам о звездама.... баш су од-
вратне кад се гасе пред зору.....

нећу више да ти певам.... никад.....

волим те.....

Тако је говорила пред спавање.....
није подносила ноћ.... ужасавао је сан... поми-
сао....
А ја сам летео... и био слободан.... суштина је у
питању.....

.....*my dear friend*.....

Нећу причати како сам је љубио... било би вул-
гарно... нападно.... ипак искрено...
нећу.....

Рећи ћу ти како сам сковао најтању карику сре-
ће..... од перцепције... чиста израда.....

И тај фамозни месец дражи ми утробу... зове ме
да кренем... нећу је тражити... одлетела је....

И тако се опет пењем на кров зграде и пушим.....
звезде се гасе... не, умиру... то је реч... као.....

.....фатаморгана.....

није то она на истоку.... и опет сам досадан.... али
ево свиће.....

- И..... ко ће све то да плати.....?

... рече конобар.....

..... *my only friend*.....

ПРЕДГУСАНИЈАДА

Према неким сазнањима невладиних институција и знаних аналитичара који прате прилике и неприлике у независним условима, ове године нас очекује ванредна *гусанијада*, на којој ће бити присутни многи уважени гости, од којих ће једни активно учествовати у овако важном догађају – извештавати и на крају прогласити, пре свих и пре рока, врло прилежно и прецизно *гусана* независног царства у коме ће царевати.

Гусани, као гусани и пре овог сазнања већ се дуже време шепуре по јатима.

Борба ће бити, по правилима давно усвојеним, о заштити права свих птичица, гмизаваца и другог звериња у демократској и толерантној атмосфери: беспопштедна, набијена вербализмом свих облика, уметнички обликована псовкама као израз културе новог руха.

Због евентуалних ексцеса на гусанијади, биће присутни и органи реда да приликом славља не дође до беспотребних и по здравље угрожених и опасних честитања.

Дејан Печеновић

МОДЕРНА ВРЕМЕНА

„Лоше те чујем, слаб ми је сигнал“, рече баба мешајући попару, пре него што се веза прекинула.

А потом јој стиже MMS:

„Зачини је мало више, љубави моја, стижем на време“ и уз гласовну поруку скенирана њихова слика из младалачких дана.

„Е деда, деда...“ насмеши се баба враголасто и захвати пуну кашичицу соли... морске, јодиране...

СЛАВУЈ И ГАВРАН

Кад год би гавран почео да пева, сви становници шуме би протестовали и бежали, што су даље могли. Он се и поред тога веома трудио да их приволи да дођу на његов концерт, који је неколико пута без успеха заказивао.

Славуј је, истовремено, имао много слушаца, иако никада никога није посебно позивао. Зато гавран упита славуја у чему је његова тајна.

„Једноставно. Умем да певам. И, то је све“, одговори славуј.

Ни после оваквог одговора гавран није одустао. Годинама је вредно вежбао и покушавао да оствари свој сан. А онда се догоди да је спасао вођу вучјег чопора од потере. Да би се одужио, вук упита гаврана шта жели за узврат.

„Да одржим концерт. Само не знам како. Нико не жели да ме слуша“, рече гавран.

„Ништа лакше од тога. Наредићу свом чопору да сатера становнике шуме у онај кланац, који има само један улаз. Нико одатле неће изаћи док певаш“, рече вук и оде.

Тако је и било. Сви становници шуме беху сатерани у слепу долину. Гавран је певао и певао,

и сви су га пажљиво слушали. Чуо се и громогласни аплауз после сваке песме. Урлик вукова је на то опомињао.

После концерта, зачуђен, славуј долети до гаврана и упита: „Шта се то догодило? Тебе до сада нико није желео да чује, а данас си имао више слушалаца него ја у целом свом животу“.

Гавран га погледа и одговори: „Слушаоцима се променио укус, откад су вукови постали моји пријатељи“.

НАРАВОУЧЕНИЈЕ ЗА ОДРАСЛЕ:

Ко хоће вукове за пријатеље, мора да уме да лети.

ИМЕЊАК

Имао сам једног имењака. Био је стотинак година старији. Али, то нема везе. Важно је да се звао исто као и ја.

Наравно, он ме није познавао. Могао је само да претпостави. А ја сам њега упознао касније. Из прича, литературе и преко дела.

У детињству сам слушао приче о њему. Сећам се, када бих узео да нешто петљам и као мајсторишем, говорили су ми: *Па, ти ћеш заменити Теслу, имењака!* Чим је на селу петролејку заменила прва сијалица, упознао сам његово дело. Замишљао сам га у сијалици. Као да он зрачи, светли. А он је већ тада био покојни. Штета.

Наравно, касније сам кроз школовање, много више и боље упознао свог имењака. Највећи светски геније, великан српског проналазаштва. Треба га љубоморно чувати и представљати младим генерацијама. Он је идеја водиља свима који желе да се баве електротехником. Племенит за читаво човечанство.

И данас, након сто педесет година од рођења, мојој маленкости пружа шансу да о њему напишем кратку причу. Не због њега. О њему је толи-

ко написано, да му једна моја причица не би значила ништа.

Више због себе. Да причом оставим било какав траг и о свом постојању.

Траг о Теслином постојању и није потребан.

Он није мртав. О томе ће вечно сведочити његова дела.

ИСТИНА О КАРАКТЕРУ

Очекивано и те године приликом нашег пресељења у нови стан било је проблема колико ти срце воли. Стан мален, а у њега је требало стрпати све оно што једном уредном кућанству припада. Дакле, све оно што најдража супруга носи и не носи, све оно што ја мислим да треба, а углавном не требам, као што су гомиле књига, часописа, рукописа, биљежака, нацрта и планова, збирке старих некорисних предмета безбројних врста и подврста и све то посложити у тај минимални број стамбених квадрата.

И још имати простора за кретање. И за снове.

Да, и сновима је требало пронаћи мјеста у том маленом стану који је требао постати наш дом. Није се смјело догодити да обична скученост отјера снове. Но, за оне једноставније, мање снове још се простора некако и пронашло, али за онај велики сан мјеста није било.

Могао сам клети, могао сам кукати, али сам једноставно био присиљен свој највећи сан оставити пред улазом у зграду.

Замислите, највећи сан остављен пред улазом.

И онда је дошао пас, једна најобичнија улична скитница, дигнуо стражњу ногу и псссс... зна се што пси раде када дигну стражњу ногу... и пссс, овај пут по мојем највећем сну.

Хтио сам ударити ногом тог безобразног пса скитницу, али он ме је погледао толико чедно, толико осјећајно, да сам му опростио ударац.

Неко је вријеме прошло. И даље имам тај највећи свој сан, али је некако попишан. А толико сам му се веселио.

Пас, који је осјетио моју слабост према опраштању, почео је редовито долазити у двориште наше нове зграде. И сада га још и храним, чак сам га почео и гладити иза ушију, иако није баш неки узор уредности. И онда нека нетко каже да имам чврсти карактер. Што год!

ПОСЛИЈЕ РАТА

Вечерас билијарске кугле баш сваки пут имају ону путању која је била у мојој глави прије ударца. Смирује ме њихово котрљање. Звук који производе док ударају једна у другу.

Када одложим штап, узимам у руку цигарету. Руке никада не смију бити слободне, празне. Удишем дим похлепно као да ће ми сваки бити задњи. Издишем полако, штедљиво.

У овој рупи с најјефтинијим пивом у граду заглавимо понекад послјије посла. Проведемо тамо још једно, једно и пол радно вријеме. Тамбураши који треште из звучника сјећају на неке прошле године. Послије четири, пет пива све се ионако претвара у заглашну и омамљујућу мјешавину глазбе, разговора, удараца, дима. И још нечег што лебди у зраку.

Лебди? Живот што се зауставља сваки пут када и посљедња кугла заврши у рупи. И онда почиње изнова са слиједећом партијом.

А ја као и моја црна округла пријатељица остајем увијек на столу до краја.

Т И – Т О

Ево ме на његовом гробу. Не стојим овде из посебног поштовања према њему, већ да бих се вратио у прошлост и покушао себи да разјасним неке ствари које ми нису јасне до данас. Бетонска плоча испод које лежи, укопана је тако да би мања атомска бомба могла да је разбије. Тоне цемента и бетона. Подигнута је тврђава да би чувала оно што у њој стоји. Из исте такве тврђаве је и владао.

Надолазе одјеци из прошлости. Скандирање: „Ти-то! Ти-то!... Ми смо Титови, Тито је наш!... Ти-то! Ти-то!“

Он је то умео. Тако је целог живота радио. Диктирао кад и колико га је воља водила: Ти уради то, а ти то.

Првوماјске параде, пароле братству и јединству, Титова штафета – његов рођендан, Титови пионири, заставе се вију...

„Друже Тито ми ти се кунемо, да са твога пута не скренемо!“

Сећам се првог излажења на изборе у Мутаповој. Зелени листић, са једним јединим кандидатом...

Кад помислиш, колико један човек може да утиче на своје време и догађаје, да нанесе несреће

и бола другима, а да при томе још увек задржи људски, хумани лик. Народу који је после рата био измрцварен, могао си да радиш шта хоћеш у име бољег сутра.

Његов погреб: Ход од Скупштине до Дедиња. Поворка државника хода за његовим ковчегом, одаје му последњу пошту. Некима су, причало се после, отеале ноге од ходања па су скинули ципеле. Margaret Thatcher? Личности које је за живота вешто окретао као да са њима игра валцер. Бравар је имао калауз за свака врата. То су они који такође варају свој народ, у већој или мањој мери, правећи од белог црно а од црног бело. Свуда су највећи број политичара адвокати. Таква је природа политике, из личних интереса свако сваког фолира.

Док стојим пред његовим гробом, неко ми се приближава с десне стране. Покренуо сам главу на ту страну. Поред мене је стајао човек, повијен, покривен шеширом, чија му сенка пада на лице. Мало касније рече, био је то шапат:

„Како то да смо ми Срби били најбољи комунисти у Југославији?“

Окренуо сам се и убрзаним корацима кренуо из „Куће цвећа“.

За мноме се орило:

„Ти-то! Ти-то! Ми смо Титови, Тито је нас! Ти-то! Ти-то!“

ПОНУДА

Светло на небу и тајна сенке скривена у ноћи... Врисак у његовој глави, гласови пораза краду му енергију. Очај, паника, ум изражен у једној мисли. Камење у стомаку, стене уместо ногу, песак у глави. Ненамештен кауч с једне, напуњен пиштољ с друге стране. Вечерас ће изабрати савршенство.

ОКО

Пробудио сам се. Из неког разлога око мене је варничило. Нервозан, устао сам како бих проверио шта се дешава и једна варница ми је избила око. Стварно сам био љут. Толико да сам проклињао Исуса што сам управо остао без ока. Затим сам се вратио да спавам и убрзо ме нешто тргло... Био је то Исус. Врло љут на њега, помисливши како сањам, избио сам му једно око, како бих му вратио.

Затим сам схватио да не сањам. Па сам му избио и друго.

УЉУЉКАНОСТ

Оче, починих злочин! Колевка се ваља између тамнице и страха, док војују епски коњаници низ брдо, горе, где се не види. Не види се оно главно. Ти зебеш над окриљем пространстава и, ничим задовољан, све више удишеш мрље човечанства, што несташе у једном трену. Неко и нешто и даље постоји, безначајност множи се попут коприва и празних речи, које квасе се у сутону игле, прозирне и троме. У тамноме ходнику чекаће рука језе сваки корак твој и погрешку твоју, неће штедети урлике замајца што у неуронима твојим негде скривено, ништавно – постоје. Не знаш ни чему служе, а лептир вуче своју тананост над сновима, истовремено непостојећим и нетрпељивим пред налетима црва у чаури. Неке слике и текст не заслужују да ту буду, да, баш ту, пред тобом. Јер ти мислиш да све добро појмиш и да све је јасно пред бићем твојим. Једино што можда не знаш јесте: *ко си ти?* Ништа се неће важно догодити. Трајеш и улажеш, живиш. Радиш. Мислиш. Постојиш?!

Зоран Раонић

ПРОЦЕС И НОНСЕНС

Да је имао памети, као што није, онај који је до смака претоварио Алата, дивног коња Машана Милашинова, ударио би се песницом у груди и у сопствено чело, и залелекао из свег гласа:

„Јао мени, до бога милога, ће погубих од себе бољега!“

АНА ПЕРЕНА

Седели смо рукама наслоњени на шанк, скоро да смо се додиривали. Испијала је последњи гутљај вина. Очима показао сам бармену на њену празну чашу, разумео је мој гест. Нагло се окренула, захвалила се смешком, хитро сам пружио руку – Зоран, Јованка – одговорила је. Окренула се целим телом, севнуо је деколте са белим, напупелим грудима. Отпила је повећи гутљај вина. *Па... дечко, чиме се бавиш?* Писац сам. *Фасцинантно* – наздравила је испијајући вино до краја. Више нисам имао пара да поручим. Црвенео сам. *Да променимо локал. Имаш ли кола?* Не, немам. *Имаш ли стан?* Не, живим са родитељима. *Некакав посао?* Па, не још, тек се афирмишем. Али зато имам добро срце и подсећаш ме на Ану Перену. *Је л ти то бивша?* Ма не, то је једна римска богиња. Направила је гримасу. Са друге стране шанка церио се и пиљио ћелави, златом окићен буржуј. Не смем је изгубити, речи су ипак моје најјаче оружје. Нисам смео устати, али морао сам до WC-а. Док сам се вратио, већ је седео на мом месту. Хтео сам да испробам тврдоћу столице на њему... Пролазећи тик поред њих, развукао сам осмех. Ипак ћу те имати у својим причама.

ПЕТ ПИТАЊА

1. Да ли се Саша Милић, момак од својих тридесетак година, те вечери случајно задесио на рођенданској журки свог другара Драгана, или је можда намерно хтео да се те вечери сада већ озбиљно удвара Драгановој сестри?

2. Да ли је, идући у тај њему мало познати део града, мислио да успут сврати у најближи драгстор и купи неку флашу пића, или је можда баш тражио неку цвећару да букетом као крв црвених ружа стави до знања дотичној госпођици колико је обожава?

3. Да ли тај букет жутих гербера, којег је на крају купио у тој њему до тада непознатој цвећари, и није био нешто нарочито јер није изазвао жељену пажњу Драганове сестре, или му је та, чинило се прелепа продавачица можда намерно утрапила погрешно цвеће у погрешној боји?

4. Да ли он те вечери, од које је много очекивао, и није био расположен за удварање дотичној госпођици, или му је памет можда већ тада помутила симпатична продавачица у цвећари која је само те вечери замењивала неку своју другари-

цу, а иначе је била професор књижевности у гимназији?

5. Да ли је тај податак Саша открио тада у цвећари или можда у неком од њихових каснијих сусрета јер су га од тада све чешће виђали са њом, те нису били изненађени што се баш њом ожењено, са њом изродио троје деце и можда срећно живео до краја свог живота?

Синиша Рудан

О СТВАРИМА

Неке ствари се десе и више ништа не буде исто.

О стварима Покус 1

„Неке ствари се десе и више ништа не буде исто. На пример ово!“ промрмља, баш пре него ће умрети.

О стварима Покус 2

Година 1889.

„Неке ствари се десе и више ништа не буде исто.“ рече познати отац, господин Alois Hitler, након што се волео са госпођом Хитлер.

А у то време није било анти-беби пилула.

ДЈЕВОЈКА КОЈА ЧИТА НЕБА

Познам дјевојку која чита неба као да су новеле, може разумјети тај филигран сјаја, дланови јој окренути према горе док растјерује трагове млажњака. Они су, каже, дио велике завјере и уништавају прану која пада с неба. Како би Исус нахранио мноштво да су над њим летјели млажњаци? Зна тједнима сједити на крову и скретати астероиде са њихова пута, да не ударе у Земљу, и каже да ће ме једнога дана научити распознавати небеска тијела. Постоје разна неба и на њима разна небеска тијела. Постоје тијела земаљска и тијела небеска, и да нам ваља ускрснути не тијелом, него док је тијела. Но ја не знам од куда би почео с ускрснућем па водим своје тијело дома да пристави чај. Док вода кључа, машем јој кроз прозор. Она не воли отворене прозоре и људе на њима. За њу, прозори су монографије које зрцале фрагменте неба. Предвечер, знам да се високо уздигнула у духу и не желим је ометати махањем. Понекад ме ухвати страх да ћу једнога дана, на мјесту њене куће, пронаћи њене одбачене ципеле... и знат ћу да је отишла распршити се у ионосфери, оставити свој траг међу сјајном калиграфијом облака.

КОВАЧИ И АЛКЕМИЧАРИ

Пред саму вечер, заузели су тенковима положаје изнад ријеке. На своје лице, наносила је дебеле намазе ноћи. Комарци су убадали. Облаци пловили небом. Ријека је текла. Скинуо је хлаче да испразни цријева. У њеном одразу, засјала су два мјесеца. Било је пуно кемије у његовој крви, превише мјесечине и талогa ријеке међу његовим очима; утрнули су звук тишине којим шушкају златни листићи жлијезде пинеалис, налик на малу шишарку, мједени ударац на вратима перцепције. Ипак, стао је пред врата и куцао. И видио је, тамо на запуштеном неолитичком локалитету, видио је јелена. Жену застрта лица. Хромог ковача ногу затрованих арсеном из легуре бакра. Фигуру птице. То није голубица, то јаребица хини да храмље па одвлачи опасност од птића скривених у дубокој трави. Другог дана скупио је храброст и одлучио побјећи. Што даље од ове ријеке и овог града. Није далеко стигао. Пушчано зрно разлијело му је кољено, распрснута бакрена кошуљица затровала крв. Покрпали су га, залијечили и размијенили. Након дуго времена, храмао је амалгамском патином плочника свога града. Те вечери, упалио је у себи пећ, осјетио тежину чекића у својој руци... и спустио први, добро одмјерени ударац.

ОК

Она ништа не зна. Ни ја. Одлазим. Можда и нећу. Губим се у дигресијама. Познајем је. И она мене. Слабо се познајемо. Излазим. Ипак остајем. Имам идеју. Уствари, немам. Шта то значи? Ништа не признајем. Признајем. Остајем сам. Пуно вас је. Знате шта?... Ни ја.

ОБРОК

Тога јутра господин Г., иначе познат као добар познавалац актуелности у свету, утрчао је у спаваћу собу, и својој, још уснулој жени саопштио:

- Чitam у новинама вест да је у Данској муж појео своју трудну жену. Уствари, он је био Африканац, а она Финкиња, али небитно, зар не?

На трен жена је склопила своје капке и осетила благи немир. Руке је спустила поред себе, а то је био њихов већ утврђени позив на блискост. Следећег тренутка мужу је из уста извирио језик. Након двадесет минута провириће му и нога. Овог пута из лонца.

МОЈ ПАС И ЈА

Мој пас и ја! Седимо на поду планинске кућице. Ноћ већ увелико траје. Ја, онако с пода, гледам кроз прозор, у небо. Облаци се крећу, звезде се не виде. Мој пас гледа у мене. Напољу полако лепршају прве пахуље. Види се, хладно је. Његова топла њушка у мом крилу је. Мирни смо. Ћутимо. Само понека суза с мога лица падне на његову, наизглед тужну њушку. Он изгледа, као да разуме ме.

КО ПЕВА, ЗЛО НЕ МИСЛИ (SIC!)

Стари Јахве веома је волео музику (sic!). Када је створио свет, једно време заиста је уживао у вибрацијама сфера. Међутим, то му је после неког времена помало досадно постало, те је морао (sic!) да створи и анђеле. Сви знамо, данас је примарна улога анђела да буду гласници између нематеријалног и материјалног света, али тада у материјалном свету човека још не беше, те анђели Јахвеу првобитно као хореути служажу.

Наравно, Јахве је, упркос увреженом схватању, веома волео полифонију. Зато је био приморан (sic!) да разним анђелима различите гласове додели. Рафаило певаше бас, Михаило и Гаврило баритон, а Сатанаило – тенор. Остале је распоредио како-тако. И све је функционисало веома добро. Заиста, божанствена музика беше то.

И шта пође наопако? Можете ли оптужити Сатанаила за то што није хтео да буде тенор? Ја не могу. Од толиког пискутања, грло му се упали, те послушност отказа. И оде све до ђавола, Армагедон, апокалипса, на несрећу музикални Адам, Јахве приморан (sic!) да гради пакао, једном речју, Содом и Гомора. Цео грехопад је, кад човек мало

размисли, вокално-инструменталног карактера. Па после кажу: Ко пева, зло не мисли. Ћавола!

ИМА НЕКА ТАЈНА БЕЗА

Говоре неки да је ово хладан и пуст свемир, бескрајна празнина, а да смо ми само његови не-повезани делићи, који лутају тамо-амо, сударајући се и вечито се разилазећи. А ја, видите, ја не мислим тако. Сви смо ми повезани у једну органску целину, која складно функционише.

Како то? Ево, на пример: комшија који живи спрат испод мене ради као гробар. Е, па шта? Па, он ће једног дана да сахрани и мене, и апотекарку, која живи спрат ниже. А ја, на пример, учићу њихову децу како је живот леп и пун повезаности, јер ја, ја сам наставник техничког васпитања у основној школи. На страну то што ће апотекарка да лечи и мене, и гробара, и његову децу кад се разболимо. На страну и то што ме је њена раскалашна старија ћерка пустила једном да је лижем и обећала да ће се удати за мене ако научим и оно друго... Нећу се осврнути, наравно, на то што ми је апотекаркин отац, озлоглашени политички комесар, лично стрељао деду, али о њему морам рећи да је био задужен за морал једи-

нице у којој је комшија гробар служио војску, одмах после рата – ах, те две године копање јама за издајнике... ту је, кажу, занат и испекао...

Ето, и оволико је довољно. Па нека после мудијаши дођу и нека кажу: бескрајна празнина, делићи и неповезаност. Празнина и неповезаност, мало сутра! Нека причају они то неком другом! Свет је препун смисла, и неких тајних веза.

DARK UNDERROOF

Ово је прича коју врло радо причам, то је прича о Kalemegdanicu Pandemoniumu званим Владивосток, званим Dark Underroof.

Главни јунац ове приче је из знаменитог мјеста поред Пожеге, егзактније из Cerovac Villa-gea. Прича није повезана с другим, за неке можда занимљивијим аспектима његовог живота, образовањем, дјетињством, добитком на „Lottu“, начином прехране...

Ова анти-сапуница једноставно има везе с рутинским карирањем хуманитарног карактера, јер Dark Underroof (као што и само име говори) карира по мрачним поткровљима, и то удате, разведене, напуштене и оправдано осамљене жене, које нитко неће „заозбиљно“, тј. у смислу ходања или брака.

А такве жене само још неки хоће карирати, а то су: меганапаљени мегаклинци, тешки перверзњаци који не воле дјечаке ни дјевојчице, сретно ожењени (да покажу себи да се нису зајебали у избору жене, каквих све жена има – „моја се жена јебе боље“, кажу они), несретно ожењени (да покажу другима да они још могу, и да имају слобо-

ду избора, кад су се већ зајебали у избору жене), и опаки економични старци који не желе трошит паре на скупе курве које на нешто сличе.

Дакле, Dark Underroof је нешто као Caritas, прецизније Karatas, он је институција. Његов мото је „карирам, дакле постојим“. Fuck thinking.

Карира да би усређивао. Жене се радују јер се осјећају опет пожељне, а он се радује јер карира, те испуњава дневну норму. Радује се попут играча који с удаљености од 11 метара пуца пена-ле на празан гол од 7,31 метар. Радује се што је поентирао, и нема везе је ли гол у рашље или по земљи у средину гола, битно је да је гол.

И ту завршава ова прича о Владивостоку званом Dark Underroof, који, док ви кребили ово читате и дангубите, и док је кребил писац ово писао – баш сад карира неку узвишену старију даму без илузија у неком мрачном поткровљу, и пјева „Још и данас теку сузе једне жене“...

ВИДИЦИ

Посматрам завесе на прозорима моје собе. Узрок су скучености која ме обузима. Заклањају ми видике. Оне ме спречавају да свет посматрам стаклено.

Неко је измислио завесе. Неко је поставио завесе. Неко је нешто радио.

То нисам био ја.

ЖИВОТ

Јуче сам био у болници. Два различита повода. Једно лагано умирање и једно брзо рађање. Пео сам се тромо на други спрат да однесем згрчени осмех охрабрења.

Затим сам са цвећем у рукама истрчао три спрата више, да поздравим нови живот.

ПИСМО

Шта ће ти писмо кад немаш коме да пишеш. Стварно, не мораш да се мучиш да набавиш коверат, папир, марку, треба ти и хемијска оловка да би написао писмо. Најзад, кад све то прикупиш треба да одабираш коме ћеш да пишеш, па шта ћеш да му пишеш, а кад завршиш писмо, требало би да оближеш лепак са ивице коверте. Од тога ти је гадно у устима цео дан.

У пошти, од скрибомана не можеш да дођеш на ред. Пишу мами, баби и деди у завичај и то увек исто. Некад фотокопирају писмо па га шаљу више пута јер их мрзи да пишу. А шта пишу? Ако су студенти, жале се да су гладни и да им треба новац. Гледао сам једног вечитог студента у кафани „Коларац“ како је просуо киселу воду у руку, а затим је добро испрскао писмо. Јадни баба и деда, растуже се кад добију овакво писмо јер мисле да им је унук плакао, па трк на пошту да телеграфски пошаљу новац. Кад пишу момцима девојке ружом нацртају срце и оставе траг од пољупца, а ови кад добију тако писмо носе га у цепу од кошуље, зато што је код срца.

Тако вам је то и човек одахне кад нема коме да пише. Међутим, то је тужно. Треба вам неко: пријатељ или бар рођак. Лепо је кад некоме пишете, обрадујете га. Ја највише волим да пишем једној плавоокој. Морам одмах да вам кажем: много је лепа, а тело, јоооој, о томе ништа не смем да вам кажем.

Пишем, пишем, три стране из цуга могу да јој напишем. Нацртам увек неки цвет. Тако сам јој послао осам писама – и ништа. Е, после деветог добијем једно мало писамце, розе:

„Баш си блесав! Промени мирис.”

Хм... Хм... Напишем пет страна и купим нови мирис па трк у пошту да га пошаљем. Убрзо стиже одговор.

„Стварно си блесав! – пише она. Ја овај мирис обожавам!”

Сад смо у браку, али јој још пишем писма, миришљава...

КРСТАРЕЊЕ НИЛОМ

Док под плаштом ноћног крстарења десном обалом Нила брод „НАЈЛ СФИНКС“ љуљушкао се на таласима, звуци рабабе губили кроз шум витких сребрнастих палми, поглед ми паде на плесачицу. Хоће ли свој сексуални сензибилитет знати изразити трбушним плесом и тако за добити наклоност присутних мушкараца? Није то уважена професија, али је уважени људи воле.

Као да је тог тренутка цео Мисир славио Озириса. Причинило ми се да видим дугу поворку обреда ускрснућа који предводе свештеници и посвећенице богињи Изиди, све до храма кроз пустињску равницу Гизе, где пирамиде грађене с прецизношћу налазе се у континуитету свемира.

Изненада пожелех да међу цветове плавог лотоса бацам новчић јер по легенди то су сузе Хачепсут за њеним љубавником којег је пасторак бацио крокодилима. Тако из прошлог времена пређох у стварност да наставим живот баш ту поред реке коју Египћани и данас сматрају Божјим даром.

ПРИЧА ИЗ ПРИЧЕ

При изласку из лифта сваког јутра ме сачекивао нахерени отирач комшије у приземљу. Никад како треба, под правим углом! Љутио ме је тај сусрет са хаосом већ на првом кораку у нови дан. Ако се по јутру дан познаје, нахерени отирач слуги на неред током читавог дана, успут, на послу, свуда.

Утисак ми се преточио у причу – отирач сам тобоже при сваком проласку исправљао и спокојно, са осећајем реда, улазио у нови дан.

Једног дана запазих да ми нога и несвесно исправља отирач. Сетих се да се то догодило и јуче, и прекјуче...

Уместо да се башкари на папиру, прича је ушла у хаос!

КО СТОЈИ ИЗА МЕНЕ

Још студент, не издржах неправду, упутих протест у новине. Објавише! Дигох глас и други, и трећи пут! Зашто није како треба?!

Мада нико није знао ништа одређено, сви су сматрали – неко стоји иза њега! Не исправљају се криве Дрине тек тако!

Ако изузмемо гунђање у браду и трачање у породичном кругу, критика је тада била редак лек. Можда и саме у илузији да иза мене неко стоји, новине су штампале моје критике. Нису то била само локална питања, било је ту и ширих тема! И понеки главешина!

Једног лепог дана, на јубилеју три деценије матуре, уз пиће и здравице, запазих да су сви моји негдашњи пајташи, и одликаши и понављачи, и мушки и женски, одмакли далеко испред мене. Шефови или шефићи, са становима или кућама, кола да и не помињемо!

Срце ми заигра од среће – труд ми није био узалудан! Критика је благо непојамно!

Без икога иза себе успео сам да свима буде боље него мени!

ФОТОМОРГАНА – ПРВА СЛИКА

Седео је крај ватре која је пуцкетала, погледао око себе и видео да сви спавају и равномерно хрчу. Цигарета није имао, играо се граном која је испала из жара, те је огаравио руке, равнодушно их је посматрао. Неки ђаво му није дао мира, није имао ни неких других стимулативних средстава (алкохол, таблете, дрогу...). Придиже се и оде до најудаљенијег зида на којем се играла сенка од ватре. Шаком је додирнуо хладну површину камена и оставио свој отисак, затим још један и још један. Замишљено је гледао у зид, узео штап и неспретно нацртао скицу бика којег су данас уловили. Одмакнуо се и неко време посматрао своје мало уметничко дело.

Тада оде до ватре и парчетом камена, који је подсећао на нож, одсече комад меса са ловине. Заборави да га испече и онако сировог га поједе. Тада се склупча у крзна код осталих. Гледао је у зид са цртежом и док га је хватао слатки дремеж помисли : овако се већ може...

КАТАРИНА И ФРАНТИШЕК

Франтишек је са рукама у џеповима ишао низ улицу, код броја 85 га на бициклу обиђе Катарина. Она замаче за угао, а он брже боље потрча за њом. Трчао је улицама и стигао на пијацу. Упитао је пиљарице да ли су виделе Катарину на бициклу. Оне су слегнуле раменима нудећи му изванредан млади сир. Франтишек отрча даље. Стигао је на мост, испод кога је пролазила лађа која је вукла шлепове на којима се сушио веш. Замислио се и отрчао даље.

Трчао је чак до излетишта. Људи који су се ту нашли баш су се спремали да једу па су ширили ћебад и вадили храну из корпе. Нешто му је говорило да се налази на погрешном месту, но свеједно, из прве корпе дохвати кобасицу и отрча даље. Људи су викали за њим, није марио, само је трчао и трчао, што даље. Тада се сети да није искључио шпорет када је изашао из куће. Лупи се по челу окрене се и потрчи назад. Протрчи крај излетишта не заустављајући се, пређе мост, испод је пролазила лађа која је вукла шлепове на којима се сушио веш, затим крај пијаце на којој су се пиљарице смијуљиле и у близини броја 85 га обиђе Катарина на бициклу.

Он стаде и осети како се неки круг управо затворио. Слегнуо је раменима и загризао кобасицу.

ДА ЛИ ИЗЛАЗИТЕ ИЗ СВОГА ТЕЛА?

Сви људи живе у својим телима. Људи се углавном крећу заједно са својим телом.

Неки би желели да искоче из своје коже. Када напусте тело, људи обично кажу једни за друге да су „умрли“. Да ли то значи да људи желе смрт?

Људе из тела истискује живот. Једни би заиста да умру, а други би само да промене тело и уђу у ново, мање загађено животом. Иронично, ова врста трансфера се обично назива „нови живот“. То значи да људи желе живот.

Ако људи желе живот који их истискује из тела да би умрли, да ли то значи да они заправо живе смрт? Постоје мудраци који живе само да би се припремили за смрт. То значи да је смрт важнија од живота. Ти исти мудри људи уче да живот у телу и није живот. Они кажу да живот почиње тек са одбацавањем тела. Због тога је живот веома вредан.

Људи свакодневно напуштају своје тело. И ви можете накратко напустити своје тело.

Тело морате оставити паркирано у мирујућем положају. Многи греше кад напусте своје те-

ло док је оно у покрету. Тада може да вам се догоди да ваше тело почини разне гадости којих ћете се касније стидети.

Зато га одложите уредно и пазите да вам се кожа не зароза, јер ћете је после тешко вратити у глатко затегнуто стање, које је тако пожељно на овој планети.

Немојте се дрогирати.

МЕТАЛНИ КАВЕЗ

Видео сам милионе тинејџера затворених у метални кавез.

Цео свет је ограђен жицом за кокошарник и само трпају нова тела. Тискају се на парапетима арене, гледају у гладијаторску прашину на којој се смењују дебели професори и љубитељи старе Југославије. Терају децу да певају бесмислене песмице. Преводе народњаке на светске језике.

Енергија живота не може бити заустављена, нико не може зауставити напредак.

Сви су стављени иза жице, гурају се. Кроз окца, као кроз сито, пропада шљам и налази своје место у песку арене. Обраћају се младима.

Не схватају да решење постоји. Ја покушавам да га пронађем. На кревету поред пута у смр-

знутој ноћи. Тражим га у нејасним порукама, тражим га у назнакама. Измиче ми већ дуго, моји прсти су смрзнути. Телом грејем свог млађег брата. Спавај, братушко, спавај. Он се враћа под ћебе, као хрчак у јазбину. Неки делови слагалице ми измичу, неки недостају, неки се мењају. Морам да се променим, ако хоћу да ухватим логику те загонетке. Мој брат није овде, он живи далеко од мене. Грлим успомену на њега и сва скривена осећања. Спавај, братушко, спавај.

Један младић прескаче жицу и спушта се у центар арене. Он је наг, покривен једино својом дугом равном косом. Он диже глас и испева песму. Песма је дивна, божанска инспирација. Уздах пролази кроз масу, као плима. Песма нам даје снагу, заборавили смо њене речи. Оне се не задржавају у нашем земаљском уму, али порука остаје.

Старовремци се разбесне, сасеку га и поједу његово младо месо. Окрећу своје кржаве зубе маси и кажу – а сада још народњака, још страних језика, још крвавих сцена, још сиса и дупета.

А избор постоји...

ХАВАЈСКИ КЛИШЕ

Столица је била пресвучена кожом. Испод беше неки баш мекан сунђер, тако да ми је задњица просто урањала. Главу сам, из разумљивих разлога, благо забацио уназад. То није сметало да ми поглед, неспутано, кроз стаклени зид, шара по глатком песку на обали и таласима који су, налик пламичцима ватре, лагано стизали са пучине.

Руке су јој биле изузетно веште. Прелазиле су преко мог лица брзо и сигурно, а за њима је остајао мирисан бели траг.

Била је млада, видело се, ипак довољно искусна. Њени покрети, брзи али никако нагли, пружали су ми необичан осећај пријатности који је са лица прелазео на остале делове тела. Као у сну, помислих у трену кад је, отварајући врата да намами дашак поветарца, закачила звончиће на довратку. Они весело забрујаше.

Био сам спреман за завршницу. Ваздух који је стигао носио је у себи мирис морске траве – *estaciae raemocae*.

Вратила се и расклопила бритву...

Када је све било готово, устадох и погледах у огледало. Завукох руку у џеп.

– Могу ли још нешто да учиним за Вас ? нежно ме упита.

– Хвала, и ово је довољно. Колико ?

– 60.

Извадих 80.

– Задржите остатак.

Ишлазећи из бербернице, застадох на вратима. Из левог цепа кошуље извадих *Хавану* и запалих.

Дан је тек почињао.

*

Пробудио сам се у 9. На посао сам стигао у десет.

Први кога сам срео у фабричком кругу био је пословођа.

– Касниш, а?

Слегао сам раменима.

– Сат...

– А, је ли. Е, па да знаш, роба је стигла на време, а пошто те није било, ја сам морао да истоварујем.

Заиста, био је сав бео од цемента.

– И још нешто. Десет посто од плате.

Тај дан су стигла још два камиона и ја сам својски потурио леђа.

А десет посто ? Ма, ... Осим за пиће, ионако не трошим много.

Једино што сам морао да купим нов сат.

Прави, велики будилник.

THE NIGHT I COULDN'T STOP CRYING

- Хоћеш ли негде где можеш да видиш људе или желиш да одемо негде где ћемо бити сами? – питао сам је.

- Негде где су људи – рекла ми је.
Док смо ходали Калемегданом, журила је тако да нисам могао да је стигнем.

- Књиге? За разлику од тебе ја сам постала слободна – прокоментарисала је погледавши у књиге које сам држао под мишком.

- Докле остајеш? – питао сам је заостајући пар корака иза ње.

- До вечерас – одговорила је не осврћући се.
Вртела се на залазећем сунцу осмехујући се пролазницима. Изненада ме је погледала сажалјиво.

Када сам се вратио у свој стан, сунце још није зашло. Упалио сам свећу и читао књигу неког непознатог, заборављеног писца.

Најбољи лек за очај је навући преко лица маску глупости. Ја сам тако пронашао своју жену...

Можда Хранислав Боретић и није био писац, помислио сам. Можда је писао књиге само из забаве. Почео сам да плачем.

ПАР

Састало се двоје људи различитог пола и сличних година. Спајале су их три ствари. Прва ствар, ниско самопоштовање, била је кључна за њихов састанак. Мушкарац није подносио жене јаче од себе, а жена слабије партнере. Шта је по њима била јачина? Друштвена признања попут факултетске дипломе, на пример. Они све то нису увиђали. Оно што су искрено осећали била је заљубљеност, друга ствар. Она је била дивна и надахњујућа. Међутим, то двоје људи нису волели себе, те нису могли дуго да љубе другу особу. Зато је надахнуће кратко трајало. Њихови индивидуални лавиринти, у којима су се налазили изгубљени у потрази за својим емоцијама, сада су се укрстили. Мушкарац би пронашао женину тугу и то доживио тако као да је баш он за њу крив. И жена би уочила мушкарчеву љутњу и помислила да је кривица њена. О овим невеселим сазнањима нису разговарали. Имали су друга посла: испуњавање друштвених правила понашања на послу и пред другим људима.

Чињеницу да су запали у ужасно непријатну и компликовану животну ситуацију, то јест да

се не воле међусобно, нису хтели да признају ни сами себи. Нарочито их је у томе спречавала трећа ствар: њихова деца, дечак и девојчица. Незадовољство собом мушкарац и жена ефикасно су испољавали кроз међусобна оптуживања, туче и критизерство према деци. Ако бих сада почела да причам о реакцији деце то би било врло компликовано. Зато...

Живели су заједно несређено, несвесно и несрећно добар део својих живота.

ЗАВРШНИ ИЗВЕШТАЈИ

Нисам више осећао никакав укус у потпуном сувом грлу. Гледао сам мрачну унутрашњост вреће, грубо навучене преко моје главе. Мирис плесни и мемле злурадо се увлачио у ноздрве. Кожа је пекла на местима где су је лизали бичеви претходних дана. Са презиром сам слушао повике разударене масе окупљене на тргу.

Омча се затегла...

Свих пет чула раздужило је своје функције...

БАЛИСТИКА У ОРИЈЕНТ-ЕКСПРЕСУ

Ветар ми мрси ретку, гелом силовану косу, и односи из ње милионе перутавих другара! Чланковита композиција воза без увијања увија око обронака; нагнут кроз прозор, посматрам трома брда, камен и пругу у кривинама...

Изненада приметим и монструозно велику капљу пљувачке како се устремљује ка мом лицу. Неко из првог вагона хотимице је заборавио у ваздуху...

Хитрином на којој би ми позавидео чак и Чак Норис (но, рис и остале мачкасте животиње ипак би то извеле мрвицу хитрије) избегнем је, на несрећу колеге-посматрача са наредног прозора. Пенушава камиказа закуцала му се у празно место где по некад обитавају бркови; мањи део пљуцке се трен раније одвојио од главног пројектила и завршио сурово набијен на оштре шиљке трепавица... Још стигнем приметити и да личимо!

Сад, није баш изгледао као пљнути ја, али је свакако био пљнути он!

Пошкoпљеник је узвикнуо нешто што је означавало народни израз за сексуални чин, стављајући при том мајку произвођача у улогу замишљеног објекта. Затим је бесно отпљнуо даље...

Штафета нефалусоидног облика брзо је нашла следећег носитеља...!

Када је преподне рано, када је лето већ презрело, када се гама облака с крај на крај неба развуче и сви остану код кућа – готово да је могуће уживати у кожним седиштима старог швајцарског трамваја што заноси у свакој кривини. Заноси лево, заноси десно, цимне уназад, варница севне; прозори су спуштени, аутомат за карте нем; врата се отварају на притисак дугмета, али нико већ неко време не улази нити излази. Жваћеш опори плод оскоруше; семенке ти испадају, котрљају се низ браду и заврше под ђоновима људи које не би желео да гледаш. Али они тебе загледају, кривих леђа овешани о шипке и безнадежно стежући огромне торбе између листова ногу – све мрмљајући већ нешто за себе прикривају беле траке сласти које им избијају у угловима уста. Не би одбили да ти се придруже у ужини – некако ти је неугодна та мисао. Зато престајеш да једеш и погледаш у страну; седиште до тебе било је заузето. Сада је празно. А кожа још врућа.

ПРИВИДНА СМРТ

Замисли како Гете упловљава у залив Светог Франциска. Стоји на палуби великог прекоокеанског брода и гледа где сунце излази иза брда. И кад брод прође под сенком моста на Златној Капији, Гете погледа у своје руке и види, очима способним само за гледање лепоте, како су остариле, огрубеле, те лепе беле руке способне само за стварање лепоте. И да ли је разочаран? Његов живот трајао је дуже него што историја памти. Над стрмим, зупчастим рубовима стена види, место Новог Света, један прастари облак који говори гласом тамним као пучина о најдубљој од свих самоћа. Ту би срце великог Ј. В. попустило: само да је још куцало...

БИЛИ ЈЕДНОМ...

„Шта ти знаш о животу?“ упитао је младић који није био принц, а могао је да постане.

„Шта си ти икада видела у тој својој кули од сребра и стакла, на врху брда од слоноваче?“

„Видела сам Венеру и Марс у истој равни, рађање новог острва и птицу која је најлепше певала прободена стрелом,“ одговорила је принцеза.

„Шта ти умеш да радиш?“

„Умем да причам са звездама.“

„Да ли знаш да скуваш пасуљ и сарму?“

„Не, али знам да плешем на зрацима месеца.“

„Можеш ли да окрпиш чарапе, ушијеш дугме?“

„Не, али могу да извезем росу.“

„Шта ти знаш о животу?“

„Знам да те волим“, одговорила је принцеза док су јој низ образе текле златне сузе.

„Е, па то није довољно“, рекао је младић и отишао пешке, јер белог коња није имао, а могао је.

ВАШАР

Нема као некад Цигана са мечком, али зато на дан вашара дошао познати министар у наше село. Стигли са њим и неки његови из странке, што из Београда, што ови локални. Пет црних лимузина паркирали поред пута, а свита се затим прошетала центром места. Поред министра пет-шест „горила“, а најучљивији је један високи, глават, ћелав са црним наочарима и у црном оделу. Он разгрће народ око министра.

Окупиле се вашарџије око министра у црквеној порти, а он се попео на кафански астал постављен испод липе. Каже он једном до себе:

– Народ се окупи тек кад се неко попне на сто.

– Мештани Кусића! – обрати се министар.

– Није ово Кусић, наше село се зове Јошаница – рече неко из првог реда и сви се грохотом насмејаше.

– Хвала што сте дошли на наш митинг у оволиком броју! – не да министар да се збуну.

Гос'н министру не треба ни озвучење, толико гласно говори. Док прича, пљује, па се људи из прва два-три реда повукли неколико метара уна-

зад. Министру коса наострешена, испао му подбрадак, зајапурио се у лицу, кошуља му тесна око стомака и мокра од зноја. Набраја – направиће нам пут, амбуланту, водовод, дом културе, школу, ако треба и децу...

– То си, министре, обећ'о и прошли пут, кад си био овдена пре чет'ри године – прекиде га Мићо.

– Јесам, обећао сам, па нисам ја лицемер да сваки пут обећавам нешто друго.

Попеше на астал до министра и градоначелника наше општине. Министар вели да је он члан његове странке и да је много урадио, поред осталог направио је и зоолошки врт.

– Јесте, вала, истина је – каже неки Лале, звани Спржо – да није господина градоначелника никад не бисмо видели мајмуна уживо!

Не би право министру, градоначелнику и овима око њих, али политичари су то. Држе се достојанствено.

Градоначелник се прибра, па настави:

– Народе, ваше село је некад било највеће у општини. Ако гласате за нас, вратићемо вам осмогодишњу школу, месну канцеларију и ветеринарску станицу.

– Море – јави се Миленија, удовица покојног Радована зидара – кад ћеш да ми вратиш ме-

шалицу за бетон?! Отер'о си је прошле године и још је не враћаш!

Опет се направи циркус од смејања, а људи кренуше да се разилазе под шатре у хладовину јер је био баш врео дан.

– Народе, шта вам још треба? – виче министар.

– Треба нам киша, није падала већ три недеље, па су кукуруз и поврће почели да се суше – добаци у одласку Петроније.

И да не дужим. Посета високе делегације нашем селу била је корисна.

Следећег дана пала је обилна киша и повратила у живот спарушену летину.

НЕПРАВДА

Јутрос сам возећи се трамвајем „двојком“ направио четири пуна круга. Кочничар је био ма-муран, баздио је на ракију, трамвај се љуљао, на једној кривини се занео у лево, али ништа се посебно није догодило. У трамвају је било топло, а могао сам и да седим на сунђером постављеном седишту.

Затим сам прешао у „седмицу“ и возио се у њој више од три сата. Ни ова возња ни по чему

није била посебна, а већи део времена сам преспавао, ослоњен главом на орошено прозорско стакло. Мало сам се нервирао што трамвај иде споро, а љут сам био и због радова на шинама и задржавања од двадесетак минута.

Истрчао сам из задњег трамвајског вагона на скверу да поједем пљескавицу код „Пере Ждере“ и одмах после тога ушао сам у трамвај број „пет“. У њему сам прочитао два седмична часописа, три дневне новине и 18 поглавља једног романа. Све је протекло уобичајено. Чуо сам, додуше, неке ружне коментаре на рачун пензионера који немају шта да раде, па прекраћују време возећи се трамвајима и праве непотребну гужву, али на то сам већ огулао.

Онда сам на почетној станици ушао у трамвај „дванаест“, у којем сам разговарао са професором универзитета у пензији, бившим банкарем, удовицом министра саобраћаја, пензионисаним млинарем и речним рибарем. Опет се у возњи све одвијало регуларно.

Тако је у трамвајима било и јуче, од пола шест ујутро до девет сати увече. Право говорећи, све је било свакидашње и протеклих шест месеци. По мојој евиденцији возио сам се 348 пута и прешао сам 4176 километара. Трамваји су клопарали, шкрипали, заносили се, стајали због аутомо-

била паркираних на шинама, или нестанка струје, али су увек стизали на крајње станице.

Упркос свему, не губим наду да ће и мене Бог да погледа. Откад се то догодило мом комшији Цветку, живим у нади да ће и трамвај у којем се ја возим да искочи из шина на некој кривини. Цветку је када се трамвај преврнуо код железничке станице мало напукла тинтара, задобио је прелом четири ребра и багљаве руке, и за то је од осигурања добио педесет хиљада динара. А то су чак три моје пензије. Е, Боже, Боже, молим те, немој да будеш неправедан према мени!

ПАРКИРАНИ АВИОНИ

Крај августа.

Дани све дужи и топлији.

Топлину која зрачи из асфалта, кућа, излога, обуздава лаки поветарац, који долази са реке.

Трогодишњак, обучен у лаку мајицу и шорц, и обувен у папуче које имају гумени каиш око ножних зглобова спреман је за вечерњи ритуал. Шетња кроз парк, до обале реке, па уз насип до манастира и онда повратак истим путем. У одласку, како је то ред и навика, добија куглу сладоледа од ваниле, за освежење, а у повратку, код истог посластичара, куглу сладоледа од чоколаде, за лепши сан.

Спретно се хвата за моју руку и крећемо кроз мрачно двориште. Одједном рески звук авиона, који је великом брзином дошао из даљине. Дечачић ми стеже руку а другом ме обухвата око ноге.

Не бој се, мали мој, то је авион. Видиш она светла што промичу, пале се и гасе, показујем му пут светала на звезданом небу.

„Авион“, бојажљиво пита дете?

Да, авион, равнодушно одговарам излазећи на улицу.

Сутрадан, поново стисак руке и пролазак кроз двориште.

Небо ведро, звезде се „распукле“, „можеш их руком дохватити“.

Дечачић гледа у небо и свечаним тоном ми саопштава: „Тата, види колико има авиона“.

Нису то авиони, то су звезде. Оно тамо су Велика кола, Северњача... покушавам да га убедим.

„Не, то су авиони“, одсечно, већ по мало љутито, одвраћа дете.

Нису, мило моје, то су звезде, видиш оно је Звезда Даница, настављам ја са обуком. Уосталом, видиш да се не крећу и не трепћу. Чим се не крећу нису авиони, закључујем.

„А да нису паркирани?“, као из топа избаци свој последњи адут дечачић, продрмуса ми руку, а у углу ока му заискри суза.

Пожелех да му стегнем руку и коначно објасним „праву истину“, а онда пристадох... Јесу, авиони су, мали мој принче.

Авиони... „паркирани“!

Шта ми „матори“ знамо, за нас су то звезде, а ко зна за 200, 300 година можда се покаже, да су то стварно авиони... пакирани.

БЕЗ НИЋЕ НИКОГА

Било је то у мртву јесен иљаду девет стотина четрес друге. Знао сам по божићној плећки да ће бити наопака. Међава каку ни мој покојни ђед није утувио. Срце у срцу пуца... драгу му мајку... Коракнеш, проклетнице ко скије оног мог пашчета. Да сам иг барем подледерио. Одупреш се рукама, оне, ка' да иг ни Бог није дао. У грудима, оно мало јада да искочи.

Јадни Тодоре, шта доживље, пред твоју бијелу главу? Јазија ти паре, а Цигани војска.

Пребацим пушчетину преко крила, репетирам и послушнем. Шта ја знам? Ђаво ни оре ни копа. У мислима ми грокће њемачки митраљез, и то горе на Ми'аиловици, ће су ономад Талијанчине докусуриле једног кукавца, ни крива ни дужна, а проклетник ни Богу није згријешио.

Окренем се, пртина у намјетима и то ту пред носом Шваба. Ноћ дубока и дуга. Смркло се да не мош ни рођени прс' пред оком виђети. У десном цепу сукнениг пантолчина, које ми је изаткала покојна Анђелија, Бог да јој душу прости, заледило се парче каришика... ка' да је претекло од Великог петка а тврдо, ка' камен, вола да уби-

јеш. Очи, саме се склапају, а брчине у леденица-
ма...

Куда одавде, без ниђе никога, а проклета Ја-
бука никад ми није била даља.

Из Обарди, мећава наноси завијање курјака.
Коме ли они по овом кијамету вечеру спремају?
Како су се само искупили на зиндовску сироти-
њу? Светог ми Николе, ово не слуги никак'у до-
бру. Из густе помрчине, указа ми се прилика. От-
кочим шкламтару, нема друге. Ако га промашим,
он мене неће. Не знам... Можда иг је више. Оста-
јем 'вако, па куд пукло да пукло. И тако ми водле
изласка нема...

За мила Бога, јеси ли то ти, Дорате? Који те
врази 'вуда нанијеше? Био сам те прежалио, ко
овнове, Тошо Палдрмић. Да те није посл'о онај
Попадић – велики буљубаша? Јадна му мајка ако
му игда дођем главе! Укокаћу га ка' зеца! Вићеће
он ко је Тодор, силног Тодосија!...

Свашта се у овом рату дешава. Неки незгод-
ни вакат. Погинеш од метоши, а врана јој се' пута
не би склонила. Живиш са главом у торби. На-
ђеш мрамор, а смрти ниђе. Побјегне ти ка' ђаво
од крста, рекао би Пилидије.

Свашта! 'Ајмо, Дорате, па на игбал! Бог сре-
ћу, а ашчија чорбу!

ДВА ПУЖА

На окишалој бетонској стази, дивовској за малено биће као што је обичан ливадски пуж, одиграва се мала драма живљења.

Два љигавца, два љуштурка, даноноћно, без роптања, носе и подносе своју кућицу на леђима. Упутише се они у опасну авантуру „пешачења“ на дуге стазе: од процвалог ружичњака до царства точирастих ладолежа.

Хиљаду и једна препрека прети неуморним пужићима на путу. Њихово љигаво клизање стазом, којој не виде краја, из прикрајка посматрају пас Џеки, који би се радо поиграо са живим покретним кућицама, и лењи мачор Лаки – дуго већ тај пријашко вреба чудне камсиончиће без видљивих точкића. А и деда Лука, старо закерало, нешто мрзовољно чешка браду преврћући лулу међ зубима јер те „проклете пужоње“ забалавиће његово омиљено шеталиште између редова разбукталих ружа.

О томе ништа не знају мали становници деда-Лукиног врта – они само лагано, миц-по-миц, клизе ли клизе, упорно а готово не приметно. Журе они тако (ако у пужјем свету уопште постоји

журба) не би стигли, бар до погибије змаја небеског, до спасоносних цветова белих, њихове привремене слатке испаше и новог коначишта.

Колико су близу танкој нити што њихов коначни пад у Ад значи – спораћи свесни нису. Али, треба путовати, а путовање јесте трајање.

Успеће у својој надпужевској намери само ако им под папучу деда-Лукину не доспеју меке љуштурице. У њима постоји Нешто. То Нешто што мигељи, пулсира, што дише, зове се – Живот. Догоди ли се да не стигну до ладолежа које нађушише својим осетљивим, прозирним, рогљастим антенама – кугла мајчице Земље и даље ће бесциљно летети безданом свемира. Нико приметити неће да је Планета сиромашнија за два беспомоћна бића. Према судбоносном дамару срца створа земаљског – нико сажаљења нема.

А ко ли примећује нас, људске „пужиће“, у незнању васиона. Живот је искра, трен.

ТРЕНУТАК

Весело друштво у екстази испуњава плави салон са новом вулкан лампом. Несвакидашња срећа младости испијена је чекањем.

Мисли сваког појединачно, колективно их односе на пут у Европу. Уз звуке неке чудне музике њихова тела се увијају и праве необично лепе покрете. Све је добро и све је у част љубави и среће.

Ноћ звездана. Срца пуна туге. Љубав. Сатисфакција – императив.

Марија пита друштво да погађа шта јој прија. Дилбер јој нуди дијаманте из Саудијске Арабије. Међутим, она тражи душу, опијену душу и сродну која ће испунити њено немирно и узаврело срце. Милена покушава да заголица машту човеку који је далеко од ње. Виртуелно, интуитивно, инвентивно.

Веселе.

Узаврела крв се таласа.

Машта постаје јава.

Плави салон постаје центар свега.

Омамљени и са пуно елана у тренутку поустају и одустају од првобитне замисли. Сви су узели своје играчке и за тренутак напустили своје ауре.

АУТОРИ

Аксакије Аксакијевић (1959), живи у Београду.

Антић Александар (1980, Мајданпек), студент пољопривредног факултета.

Атанасијевић-Алмасбак Татјана, дипломирани филолог (скандинавски језици и књижевности); преводи с норвешког; живи у Ослу.

Атанацковић Ненад (1976, Крагујевац), апсолвент филозофије; живи у Крагујевцу.

Аћимовић Љиљана (1978, Београд), апсолвент права; пише песме и приче; заступљена у зборницима; збирка кратких прича „Приче из шоље“; живи у Београду.

Бабић Биљана (1971), магистар филолошких наука; пише кратке приче и песме; заступљена у више зборника; живи у Бањалуци.

Банић Никица, живи у Инђији.

Беговић Рајна (1939, Скопље), лекар; објављене књиге: хаику дневник „Црвено небо“ (2001) и роман за децу „Бела ждребица и Кицино магаре“ (2002); добитник је бројних иностраних и домаћих признања за хаику, ваке и сенрју; заступљена је у светској и домаћој антологији хаику поезије; сарађује с домаћим и иностраним часописима; живи у Београду.

Беговић Саша (1984), студент права у Осијеку; пише песме и приче; сарађује с књижевним часописима; више пута награђивана; живи у Петријевцима.

Богојевић Дејан (1971, Ваљево), наставник, књижевник и авангардни ликовни уметник; пише поезију, прозу, хаику, драму, есеј, књижевну и ликовну критику; објављивао у бројним листовима у земљи и иностранству; заступљен је у преко 50 заједничких књига, зборника и антологија; објавио је 20 ауторских књига (поезија, кратка проза, хаику, приповетке): „Негде на крају“ (1991), „Дланови земље са брегова“ (1995), „Писма с поља маховина“ (1996), „Смртоносно на нос“ (1997), „Гриоти“ (1998), „Abolla“ (1998), „У улици XI“ (1998), „На небеском огледалу / In the sky mirror“ (1999), „Приче нерватуре листа“ (1999), „Покисли на рамак / Wet armful“ (заједно са Золтаном Бабом и Илијом Братићем), „Влаге и смрти беле“ (2000), „Модре ноћи / Bluish Nights“ (2000), „У НЕБО или ка небу“ (2001), „Lapsus calami“ (2001), „Сенка малињака / The shade of the raspberry patch / Lombra del campo di laroni“ (2002), „Шкрипа“ (2002, заједно са Иваном Малек), „Скок веверице“ (2003), „Страх од жутог шећера“ (2003), „Томпуси точкови“ (2003); приредио је осам књига и Антологију хаику поезије „Изнад празнине“ (2002); добитник је бројних домаћих и међународних награда за поезију, прозу, кратку причу и хаику; превођен је на 15 језика; оснивач је и уредник Ин-

тернационалног хаику часописа „Лотос“ и часописа за књижевност, уметност и културу „Арт“; живи у Ваљеу.

Воларич Злата (1930, Марибор), наставница словеначког, српскохрватског и руског језика у пензији; објавила је шест прича из живота; седамнаест романа, пет детективских романа, двадесет четири књиге за децу; све књиге је сама илустровала; живи у Крању.

Воларич Јоже (1932), машински инжењер и професор индустријске педагогике у пензији; пише поезију и есеје о књижевности и ликовној уметности; објавио је више од сто књига; живи у Крању.

Врцељ Александра (1979, Сомбор), дипломирани инжењер архитектуре; живи у Сомбору.

Вујић Весна (1981, Јајце), студент српске књижевности и језика; живи у Новом саду.

Букадиновић Снежана (1964), професор латинског и старогрчког језика; пише песме и кратке приче; сарађује с књижевним часописима; живи у Новом Саду.

Вуковић-Цодан Весна (1968, Београд), дипломирани инжењер електротехнике; живи у Канади.

Вучевић Данијела (1969, Никшић), лекар; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Главашић Драган (1958, Београд), објављене књиге: „The Cosmic Tree“ (2003), „Простор и Време“ (2005), „Ultrafilters“ (2005) и „Чувари Пламена/Keepers of the Flame“ (2006); сарађује са часописима; живи у Београду.

Глишић Ненад (1972, Крагујевац), објавио четири збирке песама и један роман; живи у Крагујевцу.

Дебељачки Татјана (1967, Ужице), сарађује с књижевним часописима; збирке песама: „Кућа од стакла“ (1996), „Твоја“ (2003) и „Вулкан Volcano“ (2005, на српском и енглеском); живи у Ужицу.

Деветак М. Александар (1956, Врбас), хемијски техничар и физиотерапеут; пише афоризме и приче; сарађује с бројним часописима, листовима и радијским емисијама; књига афоризама „Алхемија душе“ (2000); награђиван; живи у Врбасу.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће“ (1987), „Свет не може пропасти без нас“ (1996) и „Пут до пакла“ (2001), збирка кратких прича „ИНверзије“ (2003); приредила (у коауторству са Владимиром Јовићевићем Јовом) панораму „Страдија данас“ (2003) и Сатиричне приче 2003 (2004), (коаутор Ђорђе Оташевић); CD „Смех до бола“ (2003) и „Смех до бола

2" (2005); сарађивала је с бројним часописима и листовима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама кратких прича и афоризама; превеђена на пољски, руски, бугарски и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна“; живи у Београду

Добричић Милан (1977, Београд), апсолвент Филолошког факултета; преводи са енглеског и италијанског; прозу и поезију објављивао у многим часописима; заступљен у зборницима; главни уредник књижевног часописа „Трећи Трг“; збирке поезије „Притисак“ (2002) и „Довијање“ (2006); превеђен на енглески, француски и пољски; живи у Београду.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; објављивао у многим часописима и листовима; уређивао часопис „Хаику момент“ и „Хаику момент инфо“; објавио књигу „Заструпљена река“ (2000) и „YU хаику библиографија 1928–2002“; добитник је више признања за кратку причу; живи у Новом Саду.

Жигић Драган (1935, Балте под Козаром) поезију пише од 1956. године, објављује од 1959; заступљен је у преко 100 зборника и 16 антологија поезије; добитник је 34 књижевне награде; песме су му превеђене на руски, енглески, француски, пољски, јерменски, мађарски, бугарски, македонски и словеначки; самосталне књиге: „Заточеник светлости“ (1968), „Део света“ (1971), „Козара док ватра спава“ (1972, 1982),

„Руке над временом“ (1977), „Лепа рушевина“ (1979), „Сан са Пливе“ са Мирославом Кокошарем, 1980), „Песникова зима“ (1994), „Лептир на ратишту“ (1994), „Коњоврати“ (1998), „Прозор на једно око“ (2003), „Крунисана вечност“ (2003); члан је Удружења књижевника Србије; живи у Железнику.

Златановић Милена (1973), професор математике; пише песме и кратке приче; заступљена у часописима и зборницима; живи у Нишу.

Ивановић Б. Андрија (1980, Мајданпек), студент историје и новинар; поезију и прозу објављује у књижевним часописима; заступљен у зборницима; живи у Мајданпеку и Београду.

Илић К. Милош (1987, Панчево), студент књижевности и језика; пише прозу; сарађује са часописима; награђиван; живи у Панчеву.

Исаиловић Владимир (1983, Београд), студент сликарства; живи у Болоњи и Берлину.

Јовановић Бранислав Бане (1935, Нови Сад), новинар и публициста; дипломирао на Филозофском факултету у Београду; пише афоризме, кратке приче, есеје, драме; објављене књиге: „Види излаз па уђи“ (1979), „Post scriptum“ (1995), „Мрак на сунце“ (1997), „Игра зглавкара“ (1998), „Пера Тодоровић трагом креманских пророка“ (1998), „Диња пукла“ (2000), „Партија се игра до мата“ (2001); сатирични игрокази „Види излаз па уђи“ и „Уста пуна песка, а пекар иза

врата"; уређивао је сатиричне рубрике и додатке у десетак часописа и дневних листова; добитник више домаћих и иностраних књижевних награда; живи у Београду.

Јовановић Зоран (1959), ватрогасац; пише приче, песме и афоризме; објављује у периодици; заступљен у многим зборницима и антологијама; награђиван; живи у Земуну.

Кисо Јелица (1979), апсолвент српског језика и књижевности.

Китановић Милош (1986, Ниш), студент англистике; живи у Нишу.

Кнежевић Петар (1978, Суботица), службеник и студент; живи у Суботици.

Кованџић Сања (1975, Београд) дипломирани филолог (енглески језик и књижевност); пише кратке приче; заступљена у зборницима.

Косорић Владан, пише кратке приче; живи у Канади.

Крстић Славиша (1970, Београд), пише песме, приче и есеје; сарађује са књижевним часописима; заступљен у зборницима; књиге поезије: „Гонет“ (1997), „Путоплет“ (2005); живи у Смедеревској Паланци.

Кујунџић Јелена (1958, Бастав), економиста; пише поезију, афоризме и приче; објавила књигу афоризама „Кроз сузе смех“ и сатиричне прозе „Крпеж и

трпеж"; заступљена у многим часописима и зборницима; живи у Мајуру.

Лазаревић Милош (1990, Београд), гимназијалац; живи у Београду.

Лазаревић Миодраг (1954, Пожаревац), дипломирани агроекономиста; пише приче и афоризме; објавио седам књига афоризама и прича, сатиричних и несатиричних; у недељнику „Реч народа“ има сталну рубрику, а на Радио Пожаревцу уређује и води емисију „Сјај у глави“; живи у Пожаревцу.

Лазаревић Нина (1978, Ниш), професор енглеског језика и књижевности; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Нишу.

Лазећ Владимир (1981, Београд), економиста за туризам; сарађује са књижевним часописима; заступљен у зборницима поезије и прозе; живи у Београду.

Лалић-Krawicka Олга (1980, Шибеник), дипломирани филолог (славистика); пише поезију, кратке приче и драме на пољском и српском језику; сарађује са пољским књижевним часописима и са нашим електронским часописима; више пута награђивана; живи у Дукли (Пољска).

Љубичић Чедомир (1969, Београд), објавио збирке поезије „Бензинска Драперија“ (1994), „Идеолог Светлости“ (1997) и „Неронове шибице“ (2003),

роман „Пошаст у гостинској соби“ (2002) и „Игуанополис“ (2005); живи у Београду.

Љубоја Бранко (1965, Кикинда), правник; пише прозу и поезију; сарађује с часописима; живи у Кикинди.

Мажибрада Оливера (1966, Београд), дипломирани инжењер геологије; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Малић Горан (1947, Београд), историчар фотографије, ликовни уметник и публициста; пише поезију и прозу; добитник две награде за прозу; живи у Београду.

Маринковић Бошко (1943), службеник у суду; у периодици објављује афоризме, приче и сатиричне песме; сарађује са радио-емисијама; заступљен у зборницима прича и афоризама; живи у Београду.

Марковић Илија (1940), пише афоризме и приче; објавио више од двадесет књига афоризама; превођен на осамнаест језика; уређивао библиотеку ЈУ-сатира и „Коприве“ новосадског „Дневника“; добитник бројних награда као аутор, уредник и издавач; заступљен у антологијама, домаћим и страним; живи у Новом Саду.

Мацић М. Татјана (1971, Ниш), студент сликарства и нових медија; пише поезију, прозу и интерактивне приче; живи у Амстердаму.

Мијатовић Милан (1972), веб дизајнер; пише песме и приче; књига песама „Врт“ (2006); живи у Београду.

Миленковић Александар, пише кратке приче.

Миловановић Биљана (1972), дипломирани филолог (српска књижевност и језик са општом књижевношћу), а сада студира грчки језик и књижевност; објављивала је песме и књижевне приказе у књижевној периодици; адаптирала је и режирала три позоришне представе: „Данас ће сутра бити јуче“ (изведена 1999), „Развојни пут Боре Шнајдера“ (2002), „Јабука је свему крива“ (2003); главни и одговорног уредник часописа „Браничево“; живи у Пожаревцу.

Милошевић Томислав (1939), члан Удружења књижевника Војводине и Удружења књижевника Србије; књиге песама: „Неке далеке очи на прозору“ (1976), „Судар гласова“ (1994), „Места и знаци“ (1995), „Обојени круг“ (1995), „Уместо епитафа“ (1997), „Три живота једне песме“ (1998), „Још једна кап о пролазности“ (1999), „Необичан пролазак у квартету“ (2001); објављивао много и у периодици; повремено пише прозу, бави се и књижевном критиком; живи у Београду.

Милуновић Јелена (1985, Чачак), студент политичких наука; живи у Београду и Мрчајевцима.

Милутиновић Тања (1968, Београд), професор српског језика и књижевности; пише приче и песме;

заступљена у многим часописима и зборницима; живи у Београду.

Мирковић Горан, пише кратке приче.

Миротић Снежана (1958, Панчево), бави се сликањем и писањем; заступљена у многим зборницима и часописима; живи у Београду.

Митровић Митар (1933, Свети Стефан), доктор ветеринарске медицине; објавио је петнаест књига песама, дванаест књига афоризама, две књиге прича, једну књигу хуморески и једну књигу епиграма; превођен на девет језика; заступљен у буквару, читанкама и четрдесетак антологија; више пута награђиван; члан је Удружења књижевника Србије и Удружења новинара Југославије; живи у Београду.

Михаиловић Стеван (1932, Београд), пензионер; збирка хаибуна „Цвет и диносауруси“ (1999) и хаику песама „Додири“ (2004); сарадник у више домаћих и страних часописа; добитник више награда за хаику и хаибун; живи у Београду.

Наумовски Иван (1981, Београд), студент књижевности; живи у Београду.

Никодијевић Анита, професор физичке културе; пише поезију и прозу.

Николић-Радивојев Валентина (1980, Бабушница), академски сликар; заступљена у шест зборника кратких прича; живи у Бабушници.

Николић Слободан (1980, Панчево), поморски официр; пише песме и приче; живи у Панчеву.

Новак Невен (1977, Загреб), дипломирани ветеринар; сарађује с часописима; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Новаковић Катарина (1979, Београд), студент Факултета ветеринарске медицине; у сатиричницима „Етна” и „Носорог” објављује афоризме; заступљена у неколико зборника афоризама и кратких прича; живи у Београду.

Оничин Јабланов Софија (1965, Београд), објавила књигу „Кад је свет био другачији (приче о старим цивилизацијама)”; живи у Београду.

Орловић Милена (1957, Београд), заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Павићевић Наташа (1970), живи у Београду.

Папеш Раша (1947, Београд), доктор стоматологије; пише кратке приче и афоризме; заступљен је у више домаћих и страних антологија сатире; књига афоризама „Маске ликују”; живи у Крагујевцу.

Петровић Ђорђе – Етлен, студент компаративне књижевности; уредник студентског часописа „Абреакција”; живи у Новом Саду.

Петровић Милован Веркин (1948, Бегаљица, код Гроцке), пише афоризме, песме и приче; књиге афоризама: „У ритму фосила” и „Востани, сер пије”;

књиге песама: „Песме о љубави и осталом“, „Сећање на прагу“, „Стајаћа соба“, „Милодарје изворишта“ и „Посрт“; живи у Београду.

Печеновић Дејан (1971), машински инжењер; пише приче и афоризме и кратке приче; заступљен у неколико зборника кратких прича и афоризама; живи у Београду.

Пешев Божидар (1946, Скопље), магистар антропологије; пише афоризме и приче; живи у Београду.

Пешић Ч. Никола (1948, Лука код Гаџиног Хана), економиста; пише афоризме, поезију, епиграме, кратке приче; заступљен у зборницима; сарађује са часописима и листовима; живи у Нишу.

Поповић Драган (1959, Београд), дипломирани економиста; заступљен у петнаест антологија кратких прича; живи у Београду.

Продановић Живко (1945, Загреб), прозу и поезију објављује у бројним часописима, новинама и зборницима у Аустралији, Хрватској, Индији, Јапану, Канади, Холандији, Немачкој, САД, Словенији, Србији и Црној Гори, Великој Британији и на Филипинима; романи „Тамара“ (2000) и „Смрт у римским рушевинама“ (2003), збирка приповедака „Мешуте – десет записа о жидовским судбинама“ (2002), збирка научнофантастичних хаikuа „Роботи у рат“ (2005); члан је Друштва хрватских писаца; живи у Загребу.

Пупек Невенка (1969, Загреб), дипломирани инжењер електротехнике; пише поезију и прозу; објављивала на Интернету; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Загребу.

Путниковић Радомир, пише афоризме и приче; књига афоризама „Горке Мрве / Unsavoury Crumbs“ (2004); живи у Енглеској.

Радивојевић Михајло (1989, Сента), ученик; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Ракић Настасја (1983), студент српског језика и књижевности; пише песме и кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Рамовш Аида (1967, Београд), дипломирани правник; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Раонић Зоран (1956, Ћурђевића Тара), пише поезију и прозу; збирке поезије: „Вилино коло“ (1995), „Четири мијене“ (1996), „Диоба ватре“ (1997), „Друпи круг ватре“ (1998), „Дјечак у крилу“ (2000) и „Иза бране“ (2001); заступљен је у бројним зборницима, прегледима и антологијама, нашим и страним; члан редакција више листова и часописа; хаiku поезија му је преведена на десетак језика; приредио је прву панораму црногорске хаiku поезије, која је објављена и на словеначком; добитник више домаћих и међународних награда и признања; живи у Пљевљима.

Раца Зоран (1972, Нови Сад), саобраћајни техничар; живи у Београду.

Ристић Ј. Драган (1948), професор немачког језика и књижевности; превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче“; пише кратке приче и хаику; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина“ из Ниша; награђиван; књиге хаику песама: „Из дневника једног хаиђина“ (1995), „Бубице у глави“ (2001), „Пчела у целофану“ (2001), „Цврчак у акцији“ (2002), збирка кратких прича „Каљаче и катедрале – 88 најкраћих прича“; живи у Нишу.

Рукавина Дарио (1972, Загреб), дипломирани рударско-геолошки инжењер; поезију и приче објављивао је у многим часописима; заступљен у зборницима; награђиван; уређивао је онлајн часопис „Priče s blogerske strane weba“ и књижевни портал групе В.О.Р.Г.; објавио збирку поезије „Три дана“ (2005) и збирку кратких прича „Buddha u supermarketu“; живи у Загребу.

Савић Немања, новинар; награђиван; живи у Зрењанину.

Савић-Милићевић Владислава, пише за децу и за одрасле; објавила две књиге; заступљена у великом броју зборника; живи у Зрењанину.

Сепе Драгана (1971, Београд), новинар; пише књижевну и позоришну критику; заступљена у више зборника кратких прича; приредила је хрестоматију

„Златна књига светске књижевности“ (1999), збирка кратких прича „Укус живота“ (1999); живи у Београду.

Симић Владимир (1975, Београд), апсолвент српског језика и књижевности; заступљен у зборницима кратких прича; поезију објављује у часописима; збирка поезије „Понорнице“; живи у Обреновцу.

Синдик Јошко (1965, Дубровник), магистар кинезиологије, проф. психологије; кратке приче, песме, есеје и драме објављивао у часописима за културу и књижевност; објавио књиге „Над провалијом“ (1991), „Преокрет“ (1993) и „Круховање и каменовање“ (1994); циклус кратке прозе „Калеидоскопске приче о љубави и животу“ објављене су и у склопу антологије „Све приче – приче непознатих аутора“ (2003); живи у Загребу.

Спасојевић Зоран (1949), пише поезију, кратку причу, драму и сценарио; објављивао у бројним часописима; књиге прича „Одело за одлазак“ (1997) и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књиге поезије „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), драмска трилогија „Америка има рупу“ (2003) и књига кратких драма „Резерват Србија“ (2006); аутор је неколико ТВ и радио драма, комедија и сценарија хумористичке ТВ серије „За сада без доброг наслова“ (2000); заступљен у више од двадесет антологија и зборника кратких прича; добитник бројних награда; бави се компјутерском графиком; живи у Крагујевцу.

Стефановић Слободан (1948, Београд), дипломирани историчар уметности, пише прозу и афоризме, а бави се карикатуром и графичким дизајном; објавио је књиге „Жали се Марксу“ (1989), „In vino veritas“ (1992), „Степенице које никуд не воде“ (1998), „Београд у Београду“ (2002); заступљен је у многим зборницима и антологијама; добитник бројних награда; превођен на енглески, руски, македонски и словеначки; живи у Београду.

Стојанов Будимка (1939, Кикинда), збирке песама: „Сагорели трагови“ (1988), „Кад те нема“ (1989), „На ломачи живота“ (1989), „Опседнута доласком таме“ (1994); превођена на двадесетак језика; добитник бројних награда; живи у Београду.

Стојковић Јелена, професор математике; живи у Београду.

Теофиловић Витомир (1943, Врчин код Београда), дипломирани филолог; књиге афоризама „Доле црни петак“, „Примери оптимизма“, „Државни циркус“ и „Срби и остатак света“, збирка песама „Сунце изнутра“ и књига есеја „Хиперборејци на Суматри“; приредио је панораму „Враг и шала. Пола столећа српског афоризма“ и антологију сатиричног афоризма „Случајни узорак“; превођен на више језика; живи у Београду.

Тот Ференц (1959, Нови Сад), машински техничар; пише кратке приче и хаiku поезију; објављивао у

многим часописима широм света – у Јапану, Аустралији, Румунији, САД, Холандији, Словенији – и у домаћим часописима; заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Трифковић Ранко (1974, Земун), позоришни глумац; пише приче и цртице; живи у Београду.

Ђорић Ненад (1975, Лозница), дипломирани филолог (енглески језик); пише кратке приче, афоризме и поезију; заступљен у многим књижевним часописима; живи у Лозници.

Ђурчић Бранко (1980, Сомбор), апсолвент опште књижевности и теорије књижевности; заступљен у зборницима кратких прича; сарађује са часописима; живи у Сомбору.

Ђућко Биљана (1979, Ђаково), дипломирани педагог; кратке приче објављивала у више књижевних часописа; живи у Батајници.

Ходак Оливер (1974, Рума), пише поезију и прозу; добитник бројних књижевних награда; живи у Никинцима.

Џвјетиновић Драгић (1981, Београд), објавио тринаест књига мемоарске, путописне и поетске прозе и епске поезије у више од тридесет издања; преводен на белоруски, румунски, ромски, русински и персијски; добитник више награда и међународних признања; живи у Београду.

Чачић Ведрана (Сарајево), новинар; живи у Београду.

Чотрић Александар (1966, Лозница), пише афоризме и сатиричне приче; сарађивао с бројним часописима и дневним листовима; књиге афоризама: „Даћемо ми вама демократију” (1993), „Пета колона” (1997), „Недозвољене мисли” (2000), коаутор је књиге „Сабрани у расејању” (2002); добитник више књижевних награда; заступљен у антологијама и панорамама сатире које су објављене у Србији, Русији, Аустрији, Немачкој и Бугарској; превођен на енглески, пољски, немачки, француски, словеначки, мађарски, румунски, шпански, македонски, руски, албански, словачки и бугарски језик; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Цигурски Драган, правник; пише приче, романе и новеле; романи: „Ветар” (1999), „Кловн” (2001) и „Кавез за Феникса” (2004); сарађује са часописима; живи у Новом Бечеју.

Шаранчић Миломир – Леки (1955), пише песме, приче и афоризме; објављене књиге: „Јагоде са јабукових грана” (1995), „Ехо шутње” (1995) и „РобоВласници УмА” (1998); сарађивао с многим часописима и листовима; заступљен у више зборника; живи у Београду.

Шефер Ђура Сремац (1950, Рума), професор књижевности; збирке песама: „Титов венац сонета”

(1982), „Звездане њиве“ (1987), „Досетљиве доситејке“ (1995), „У Вуковој ризници речи“ (2002), Досетљиве доситејке II“ (2003), „Колевка сремског паора“ (2005); заступљен у антологијама и зборницима; добитник више књижевних награда; живи у Руми.

Шушулић Славиша (1976, Лесковац), професор српског језика и књижевности; пише поезију и прозу; сарађује с књижевним часописима; живи у Власотинцу.

CIP – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41–36(082.2)

Најкраће приче 2006 / приредио Ђорђе Оташевић. –
Београд : Алма, 2007 (Београд : Скрипта Интернационал). –
200 стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност /
[Алма, Београд])

Аутори: стр. 179–198.

ISBN 978–86–84023–66–9

COBISS.SR-ID 137757196